

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
ORTAK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

GÜVENLİ OKUL OLUŞTURULMASINA İLİŞKİN
YEREL YÖNETİCİLERİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kasım ŞENGÖNÜL

İstanbul
Eylül, 2018

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ
ORTAK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

GÜVENLİ OKUL OLUŞTURULMASINA İLİŞKİN
YEREL YÖNETİCİLERİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kasım ŞENGÖNÜL

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Bilal YILDIRIM

İstanbul
Eylül, 2018

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Dr. Öğr. Üyesi Bilal YILDIRIM (Danışman)

Üye Doç. Dr. Kaya YILDIZ

Üye Dr. Öğr. Üyesi Demet ZAFER GÜNEŞ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Güvenli Okul Oluşturulmasına İlişkin Yerel Yöneticilerin Görüşleri**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Kasım ŞENGÖNÜL

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın amacı, güvenli okul oluşturulmasına ilişkin yerel yöneticilerin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda yerel yöneticilerin güvenli okula ilişkin görüşleri ortaya konulmuştur.

Bu araştırmanın ortaya konmasında, yürütülmesinde desteğini, ilgisini ve sevgisini benden esirgemeyen ve hayatımda çok değerli bir yere sahip olan tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Bilal Yıldırım'a, Sayın Kaymakamıma, Belediye Başkanım, ilçe mülki idare amirlerine, Belediye başkan yardımcılara, İlçe Milli Eğitim ve Okul yöneticilerine, yüksek lisans dönemimdeki hocalarıma ve sevgili eşim ile anneme teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Kasım ŞENGÖNÜL

İstanbul, 2018

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	x
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sınırlılıklar	3
1.5. Tanımlar	3
1. Güvenli okul	3
2. Okul içinde kavga ve zorbalık	3
3. Okul çevresinde kavga ve zorbalık	4
4. Okulda zararlı alışkanlıklar	4
5. Okul çevresinde zararlı alışkanlıklar	4
6. Okul içi güvenlik	4
7. Mülki idare:.....	4
8. Yerel yönetim:	4
İKİNCİ BÖLÜM	5
LİTERATÜR	5
2.1. Eğitim ve Eğitim Yönetimi	5
2.2. Eğitim Yönetimi	5
2.3. Okul ve Yönetimi	6
2.3.1. Türkiye’de Güvenlik Uygulamaları ve Güvenli Okul	7

2.3.1.1. Okul Güvenliği ve Okul Güvenliğinin Sağlanması.....	8
2.3.1.2. Nöbetçi Öğretmenlik Uygulaması.....	11
2.4. Mülki İdare Görevleri ve Güvenlik	13
2.4.1. Mülki İdarenin Okullara Katkıları	15
2.5. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Eğitimle İlişkisi	17
2.6. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Güvenli Okul Oluşturulmasına Katkıları	20
2.7. Güvenli okul.....	21
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	22
YÖNTEM.....	22
3.1. Araştırmanın Modeli.....	22
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	22
3.3. Verilerin Toplanması	23
3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	25
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	28
BULGULAR VE YORUMLAR	28
4.1. Birinci alt problem	28
4.2. İkinci Alt Problem	47
BEŞİNCİ BÖLÜM	67
SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER	67
5.1. Birinci alt problem	67
5.2. İkinci alt problem.....	69
KAYNAKÇA	73
EKLER.....	76

ÖZET
GÜVENLİ OKUL OLUŞTURULMASINA İLİŞKİN YEREL
YÖNETİCİLERİN GÖRÜŞLERİ

Kasım ŞENGÖNÜL

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Bilal YILDIRIM

Eylül 2018-79 sayfa

Bu çalışmanın amacı; güvenli okul oluşturulmasında Yerel Yöneticilerin görüş ve önerilerinin tespit edilmesidir. Bu araştırma nitel bir çalışmadır. Bu çalışmada çalışma grubunu, 2015-2017 yılları arasında İstanbul ilinin bir ilçesinde farklı kurumlarda çalışan kurum yöneticileri oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla veriler toplanmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama aracının geçerlik çalışması için Eğitim Yönetimi ve bilimsel araştırma yöntemleri alanında uzman görüşlerine başvurulmuş ve ön uygulama yapılarak veri toplama aracına son hali verildikten sonra ilçedeki kurumlarda görevli yöneticilerden veriler toplanmıştır. Görüşme formları soru bazında sıralanarak mevcut durum ve olması gereken durum olarak iki ana başlık altında analiz edilmiştir.

Güvenli okulla ilgili olması gereken duruma ilişkin; asayiş açısından problemlerin yaşandığı, zararlı alışkanlıklarla mücadelenin yetersiz kaldığı, okul çevresinde öğrencilere yönelik zorbalığın bulunduğu, okul içinde temizlik ve hijyenin yetersiz olduğu belirlenmiştir. Güvenli okulla ilgili olması gereken duruma ilişkin; okul içindeki kavga ve zorbalığın önlenmesi için fiziki ve sosyal açıdan tedbirlerin alınması gerektiği, zararlı alışkanlıklarla mücadelede ailelerin bilinçlendirilmesinin önemi vurgulanmıştır. Bununla birlikte, okul içinde ve çevresinde kavga ve zorbalığın önlenmesi için okul içinde ve çevresinde tüm paydaşlarla işbirliği içerisinde önleyici uygulamalar yer verilmesi, kantin ve yemekhanelerin ciddi denetimlerinin yapılması gerektiği görüşü ön plana çıkmıştır. Sonuç olarak okulların yeterli düzeyde güvenli okul özelliğini taşımadığı, güvenli okulun oluşturulması için okul yönetimi ve tüm paydaşların eşgüdümlü olarak önleyici tedbirlerin alınması gerektiği görüşü ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güvenli okul, Yerel yönetici

ABSTRACT

THE OPINIONS OF LOCAL GOVERNMENT ADMINISTRATION ON BUILDING SECURE SCHOOLS

Kasım ŞENGÖNÜL

Graduate, Educational Sciences

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Bilal YILDIRIM

September 2018- 79 pages

The purpose of this paper is to establish the opinions and suggestions' of the local authority and the local government about building secure schools. This research is a qualitative study. It also includes the study group who consists of the institutional directors in in a district in Istanbul, District Municipality between the years of 2015-2017. The data has been collected with participants who were interviewed face to face with a semi-structured interview form. Expert opinions were consulted for the validity of the data collection by the researcher. The data collection has been developed in the province of Istanbul where the administrators in districts, the Mayor's Office and National Education Directorate statements answered for the data. Interview forms were classified based on the institutions and the questions were prepared and analyzed under the topic of the current status and status that should be happening on building secure schools.

For the situation related to the safe school; it was determined that there were problems in terms of order, the struggle against harmful habits was insufficient, there were bullying students in the school environment and the cleanliness and hygiene in the school were insufficient. For the situation related to the safe school; In order to prevent the fight and bullying within the school, it is emphasized that physical and

social precautions should be taken and the importance of raising awareness of the families in the fight against harmful habits is emphasized. However, in order to prevent the fight and bullying around the school, it has come to the fore that preventive measures should be included in cooperation with all the stakeholders in and around the school, and serious checks of canteen and cafeterias should be made. As a result, the idea is that schools do not have adequate school qualifications and that the school administration and all stakeholders should take preventive measures in order to establish a safe school.

Keywords Secure school, Local Government Administration

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların demografik özellikleri	23
Tablo 2: Veri Uygulama Aracının Güvenirliği	25
Tablo 3: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili asayişe (okul içinde kavga ve zorbalık) ilişkin görüşler	28
Tablo 4: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili asayişe (okulda zararlı alışkanlık) ilişkin görüşler	30
Tablo 5: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili asayişe(okul çevresinde kavga ve zorbalık) ilişkin görüşler	31
Tablo 6: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili asayişe (okul çevresinde zararlı alışkanlık) ilişkin görüşler	33
Tablo 7: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili sağlığa (hastalık ve kaza vb.) ilişkin görüşler	35
Tablo 8: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili sağlığa(temizlik ve hijyen) ilişkin görüşler	37
Tablo 9: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili sağlığa (kantin/yemekhane) ilişkin görüşler	39
Tablo 10: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili fiziki durumuna (binanın yapısı) ilişkin görüşler	40
Tablo 11: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili fiziki durumuna (bahçenin düzeni) ilişkin görüşler	41
Tablo 12: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili fiziki durumuna (okul giriş-çıkış) ilişkin görüşler	43
Tablo 13: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili okula erişime (okul servisleri) ilişkin görüşler	45
Tablo 14:Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili asayişe (okul içinde kavga ve zorbalık) ilişkin görüşler	47
Tablo 15: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili asayişe (okulda zararlı alışkanlık) ilişkin görüşler	49
Tablo 16: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili asayişe (okul çevresinde kavga ve zorbalık) ilişkin görüşler	51
Tablo 17: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili asayişe (okul çevresinde zararlı alışkanlıklar) ilişkin görüşler	53
Tablo 18: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili sağlığa (hastalık ve kaza vb.) ilişkin görüşler	54
Tablo 19: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili sağlığa (temizlik ve hijyene) ilişkin görüşler	56
Tablo 20: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili sağlığa (kantin/yemekhane) ilişkin görüşler	58
Tablo 21: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili fiziki duruma (binanın yapısı) ilişkin görüşler	59
Tablo 22: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili fiziki duruma (bahçenin düzeni) ilişkin görüşler	61
Tablo 23: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili fiziki duruma (okul giriş-çıkış) ilişkin görüşler	63
Tablo 24: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili Okula erişime (okul servisleri) ilişkin görüşler	65

KISALTMALAR

T.C.R.G: Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete

MİA: Mülki İdare Amiri

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

İSMEK: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

MEM: Milli Eğitim Müdürlüğü

MOP: Mobil Okul Polisi

TDK: Türk Dil Kurumu

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya dair, giriş, problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

Giriş

Coğrafi keşiflerle birlikte “öteki kültürleri bilme” bir ticari ve coğrafi hâkimiyet zorunluluğu haline gelince daha çok insanın eğitilmesi söz konusu olmuştur. Bu zorunlulukla başlayan, okulların yaygınlaştırılması süreci, 21. yy. da modern dünyanın vazgeçilmez kurumları arasında yer almaktadır.

Bugün gelişmiş toplumlar için okulların güvenli olması en önemli problemlerden biridir, yasal altyapısı olan, toplumsal hizmetler içerisinde sayılan, kamu, sivil toplum kuruluşları ve özel işletmeciler eliyle sunulan bir hizmet olsa da, aynı zamanda en önemli problemlerden biri haline geldiği görülmektedir (Işık, 2004).

Okul güvenliğinin sağlanması, tüm gelişmiş toplumlar için en önemli sorunlardan birisi olduğu gibi, Türkiye’deki mevcut durumun da, farklı olup olmadığı farklı açılardan araştırılmaktadır. Bu çalışmada “Güvenli Okul” kavramının hukuki, idari, sosyal açılardan farklı anlamları olacağından, ortak anlam ve paydada uzlaşılması, en azından yazarlar ve konunun farklı paydaşları için zor bir tanımlama olsa da sosyal bilimlerin hususiyeti açısından, bu tanımın ve gerekecek başka tanımların da bilimsel süreç içerisinde araştırılması, karşılanması gerekmektedir.

Bugüne dek, Türkiye’de “güvenli okul” anlayışı noktasında, çözüm açısından bakıldığında iki farklı yaklaşım üzerinde durulduğu görülmektedir. Bu yaklaşımların (Dönmez ve Güven, 2001), Polis Modeli ve Okul İklimi – Kültürü olduğu görülmektedir.

İlk yaklaşıma göre, polisiye tedbirlerin yeterli olacağı, gözetimin artırılması, katı disiplin kuralları ve ceza uygulamasının ve güvenlik personelinin bulundurulması okullarda yaşanan şiddet olaylarını azaltacaktır (Dönmez, 2001, s. 64-73). Diğer yaklaşımda ise; polisiye tedbirler yerine öğrencinin şahsi özellikleri, kişisel sorunları, okul iklimi ve kültürü üzerinde yoğunlaşmaktadır (Dönmez, 2001, s. 66–67).

Her iki yaklaşımın da bir diğerine göre kıyaslanması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, çocukların madde bağımlılığı, kötü alışkanlıklar edinmesi, kötü çevre

koşulları, kötü arkadaş ortamı, yasadışı davranışlar, toplum tarafından uygun karşılanmayan tutum ve davranışlar ayrıca değerlendirilmesi gereken hususlar olarak görülmektedir.

1.1. Problem Durumu

Gençlerin ve çocukların beden ve ruhen sağlıklı gelişimi için şiddetten korunması gerekmektedir. Gerek günlük hayatta her an karşılaşılan veya seyirci kalınan şiddet, gerekse medyanın sunduğu şiddet içeriklerinin önlenmesi, gençlerin ve çocukların her türlü şiddet ortamından korunması için tedbirler alınması hem toplumsal ahlak gereğidir hem de vicdani sorumluluktur.

Eğitim öğretim gören milyonlarca çocuk için “Güvenli Okul” oluşturulması için, eğitim sisteminde güvenliğin hangi boyutta olduğu, mülki idari makamların ve yerel yönetimlerin, bu yöndeki çalışmalarının ihtiyacı ne ölçüde karşılayabildiği saptanabilmiş değildir. Güvenli bir okul, öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin eğitim-öğretiminin korkudan, şiddetten ve kaygıdan uzak, fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissettikleri okuldur. Böyle bir ortam, her öğrenci için özen ve kabul duygusunun hâkim olduğu eğitimsel bir iklim sağlar (Mabie,2003; Akt: Çalık, T. Kurt, T. Ve Çalık, C. 2011). Türkiye’nin gelecekte bilime ve teknolojiye yön verecek bir devlet olması çocukların güvenli bir okulda eğitim almasıyla mümkün olabilir. Güvenli okul sadece öğrencilerin değil çalışan bütün personel ve ailelerin de psikolojik ve duygusal anlamda rahat edecekleri bir eğitim ortamı oluşturur.

Türkiye’de bu alanda ve benzer çalışmalar taranarak, saha uygulamaları ve akademik çalışmalar da dahil edilerek, bu bağlamda bu çalışmayla, mukayeseli olarak, ortak kullanılacak tanımların olup olmadığına bakılmış, eldeki mevcut veriler ve olası yeni bilgiler sonrasında, “Güvenli Okul” oluşturulmasına ilişkin yerel yöneticilerin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yapılan literatür taramasında güvenli okul oluşturulması kapsamında araştırmaların yurtdışında bir çok araştırmanın yapıldığı, buna karşılık Türkiye’de yeterince araştırmanın yapılmadığı, ayrıca güvenli okula ilişkin doğrudan bir araştırmaya rastlanmadığı için bu araştırmanın problem cümlesi “*Güvenli okul oluşturulmasına ilişkin yerel yöneticilerin görüşleri nedir?*” şeklinde belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı güvenli okul oluşturulmasına ilişkin yerel yöneticilerin görüşlerinin belirlenebilmesidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- a) Güvenli okulla ilgili mevcut duruma ilişkin yerel yöneticilerin görüşleri nelerdir?
- b) Güvenli okulla ilgili olması gereken duruma ilişkin yerel yöneticilerin görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Okul içinde zararlı alışkanlık ve madde kullanımının arttığı, uyuşturucuya erişimin basitleştiği ve şiddet olaylarının yaygınlaştığı günümüzde ‘güvenli okul’ oluşumu ivedilik taşıyan bir konu haline gelmiştir. Bu araştırma güvenli okul oluşturma konusunun önemine istinaden güvenli okul oluşturma sürecinde yerel yöneticilerin katkılarına bakıp, nasıl geliştirilebileceğine dair fikir vermeyi amaçlamaktadır. Araştırma sahası olan İstanbul ilinin bir ilçesindeki okullarda güvenli okul özelliklerine bakmak hem yerele dair hem de ülke genelindeki güvenli okul oluşturma sürecini daha hızlı ve verimli olmasını sağlamak adına önemli bir bilgi kaynağı oluşturacaktır. Sahada cevap aranan sorular, nasıl bir güvenli okul modeli tasarlanabileceği konusunda yol gösterici olabilir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2014-2017 yılları arasında görev yapmış olan İstanbul iline bağlı bir ilçesinde, yerel yöneticilerin ve okul yöneticileri görüşleri ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

1. Güvenli okul: Güvenli bir okul, öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin eğitim-öğretiminin korkudan, şiddetten ve kaygıdan uzak; fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissettikleri okuldur. Böyle bir ortam, her öğrenci için özen ve kabul duygusunun hâkim olduğu eğitimsel bir iklim sağlar (Mabie,2003; Akt. Çalık, T. Kurt, T. ve Çalık, C. 2011).

2. Okul içinde kavga ve zorbalık: Yaşça daha büyük veya fiziksel olarak daha güçlü bir veya birden çok öğrencinin kuvvet olarak daha zayıf öğrencileri kasıtlı ve

sürekli rahatsız etmeleriyle sonuçlanan ve mağdurların kendisini savunamayacak durumda olduğu bir saldırı çeşidi olarak tanımlanabilir (Pişkin,2002).

3. Okul çevresinde kavga ve zorbalık: Öğrenci olan ve öğrenci olmayan yaşça daha büyük veya fiziksel olarak daha güçlü akranların, okul yakınlarına gelmek suretiyle kendilerinden daha küçük veya fiziksel olarak daha güçsüz öğrencileri kasten ve sürekli rahatsız etmeleriyle sonuçlanan, mağdurun kendisini koruyamayacağı bir durumda olduğu saldırı türü olarak tanımlanabilir (Pişkin,2002).

4. Okulda zararlı alışkanlıklar: Öğrenciler bağımlılık yapan zararlı alışkanlık ve davranışlardır (alkol, sigara, esrar, eroin, ecstasy, beslenme bozuklukları, taciz, vb).

5. Okul çevresinde zararlı alışkanlıklar: Öğrenciler bağımlılık yapan zararlı alışkanlık ve davranışlardır. (alkol, sigara, esrar, eroin, ecstasy, beslenme bozuklukları, taciz, oyun salonları, cafe, 18 yaşında küçüklerin giremeyeceği mekânlar, vb).

6. Okul içi güvenlik: Okul içinde okul idare ve nöbetçi öğretmenler tarafında MEB orta öğretim kurumları yönetmenliğince sağlanır.

7. Mülki idare: İl, Mülki İdare Amirliği, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunundaki Mülki İdare sınıfına mensup olarak, kamu hizmetinde bulunan kişilerin yaptığı görevi tanımlar.(TDK).

8. Yerel yönetim: Belediye ya da köy halkının oradaki ortak yerel ihtiyaçlarını karşılayan ve genel karar organları oradaki halk tarafından tercih edilen kamu tüzel kişisi, mahalli idare (TDK). Bu çalışmada yerel yönetim kavramı ile İlçe düzeyinde Kaymakamlık, Emniyet Müdürlüğü, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve bağlı okullar, İlçe Sağlık Müdürlüğü, İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Belediye Başkanlığı ve bağlı birimler kast edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR

Bu bölümde; eğitim, okul ve yönetimi, Türk devleti idari yapısı ve Türkiye’de yerel yönetimler ile ilişkin kuramsal çerçeveye yer verilmiştir.

2.1. Eğitim ve Eğitim Yönetimi

Eğitim, kişinin doğduğu andan ölene kadar devam eden, kişide belirli gelişmeler sağlayan, düşünülmüş, planlanmış etkinlikler olarak düşünülebilir. Kişinin yaşadığı toplum içerisinde yönelimlerini, davranışlarını değiştiren ve sosyal çevreye uyum sağlayarak bunu başaran çalışmalar eğitim olarak tanımlanabilir. “Eğitim, bireyin davranış örüntülerinin değiştirilmesi sürecidir (Tyler, 1950; Akt. Ergün ve diğerleri, 1999)”. “Eğitim, bireyin davranışını önceden belirlenmiş amaçlar kapsamında değiştirebilmeye ve belirli gelişmeler temin etmeye yarayan planlı faaliyetlerdir (Fidan ve Erden,1994; Bilen 1996;Başaran,1989)”.

2.2.Eğitim Yönetimi

Eğitim yönetimi kavramı, ilk olarak yirminci yüzyılın başlarında Amerika Birleşik Devletleri üniversitelerinde açılan bölümler vasıtası ile ilk defa akademik alanda incelenmeye başlanmış ve zaman içinde tüm dünyada kuram ve çalışmalar kapsamında gelişme göstererek uzmanlaşma sürecine dahil olmuştur (Papa, 2009; Akt. Örucü ve Şimşek, 2011). Culberston’un tanıma göre bu tanımlama sürecinin başlangıcı yüzyıldan fazla bir süreyi kapsamaktadır. Eğitim Yönetimi alanı teorik temel esasında bir arayış içinde bulunabilmektedir. Bu arayış 1875 senesinde William Harold Payne’in okul yönetimi alanında yapmış olduğu kitap vesilesiyle literatüre giriş yapmıştır. Payne’in kitap içeriği incelendiği zaman, eğitim liderliği ve etkili okul esaslarının öne çıktığı görülmektedir(Culberston, 1983; Akt. Turan, S. ve Şişman, M. 2000). Bir diğer çalışmasında ise Payne, eğitim araştırmacılarını Siyasal Bilimler, Sosyoloji, Tarih gibi disiplinlerden faydalanmaları noktasında teşvik etmektedir(Balmore, 1988; Akt. Aydın ve Uysal, 2013).

2.3. Okul ve Yönetimi

Okul yönetimi olgusu eğitim yönetimindeki dar bir alan uygulamasıdır (Bursalıoğlu, 1999). Eğitim yönetiminde bir yan dal biçiminde okul yöneticilerinin yeterlilik ve görevlerine bağlı tartışmalar olmaktadır. ISSCL raporu kapsamında okul yöneticilerinin liderlik sahaları altı başlıkta ele alınmıştır (Şişman ve Turan, 2005).

- Etkili bir öğrenme ortamı ve çevresi meydana getirip bunu devam ettirmek adına okulun imkânlarının etkili bir şekilde kullanılması.
- Okulun tamamının başarılı olabilmesi adına okul toplumunun paylaştığı, destek gören bir öğrenme vizyonu bulunan ve bunu uygulayan, geliştiren ve düzenleyen olmak.
- Öğrencilerin tamamının başarılı olabilmesi adına profesyonel gelişim ve öğrenmeye giden bir öğretim programı ve okul kültürünü sürdürme, geliştirme ve savunma.
- Öğrencilerin tamamının başarısı adına kültürel, kanuni, ekonomik, sosyal, siyasal bağlamı anlayarak bunları yanıtlayabilen kişi olma.
- Öğrencilerin başarıları adına toplum ve aileyle işbirliğine gidebilme, çeşitli toplumsal istemleri karşılayarak toplumsal kaynakları okula aktarabilme.
- Ahlaklı, adil ve tutarlı bir lider olma.

Okulu yönetmek müdürün görevidir. Yetkiler, okullardaki hedefleri sağlayabilmek namına izleyenlere etki edebilme, onları harekete geçirme, emir verme biçiminde olabilmektedir. Yetki kaynağı sadece yasalarla sınırlı olmayıp okul yöneticileri bunları alan bilgisi, uzmanlık, kabiliyet ve bireysel nitelikler gibi özelliklerle birlikte desteklemektedirler. Bilhassa okulda yapılan işlerin doğalarına bağlı olmak kaydıyla yönetenlerden kabiliyetli, bilgili, insan ilişkileri açısından güçlü kişiler olmaları beklenmektedir (Şişman ve Turan, 2005).

Otorite okul hayatında tamamlayıcı bir parçadır. Ast üst ilişkisi okulda otorite temeline dayanmaktadır. Weber'e göre (1947) otorite yasal, geleneksel ve karizmatik olarak üçe ayrılmaktadır. Okullarda eğitim hizmetleri üretilerek sunulmaktadır. Okul yönetimleri bu hizmetleri noksansız ve etkin biçimde sürdürmek adına denetleme, değerlendirme, koordinasyon, iletişim, planlama ve karardan sorumludurlar (Weber,1947;Akt. Bursalıoğlu, 1999).

2.3.1. Türkiye’de Güvenlik Uygulamaları ve Güvenli Okul

Okul güvenliği, okulun içi ve okulun çevresi ile ilgili bir problemdir. Öğrenciler okul ortamında, öğretmenlerinden çeşitli bilgiler öğrenirken baskıcı tutum olmaksızın kendilerini özgürce ifade edebilecekleri sağlıklı, güvenli ve özgür bir ortamda eğitilmek istemektedirler. Güvenli okul, hem öğretmenlerin hem de velilerin beklediği ve istediği, hem de öğrencilerin isteğine cevap verebilen ortama denir. Okul yöneticileri, öğretmenlerin, ailelerin ve öğrencilerin katılımıyla bu çevreyi ve ortamı yaratabilir ve geniş bir planlama ile bu amaca ulaşabilir.

Öğrenciler okul ve sınıf ortamında veya okul çıkışlarında birçok tehlikeye ve riske maruz kalmaktadır. Okulda çocuklara potansiyel olarak zararlı yüksek riskler ve bunlardan kaynaklanan risk tehlikeleri istenmeyen kaza ve yaralanmalara sebep olmaktadır. Meydana gelen bu kazalar çocuklar üzerinde travmatik sorunlara sebep teşkil edebilmektedir. Bir başka deyişle çocuk bu kaza veya yaralanmayı yaşadığı zaman okula olan güveni azalmakta ve aynısını tekrar yaşayabileceğini düşünmektedir. Fakat meydana gelen okul kazalarının büyük çoğunluğu ölümlerle sonuçlanan kazalar olması sebebiyle okul ve etrafı ile sınıf ortamlarında, güvenlik açısından daha ileri bir düzeyde önlemlerin alınarak risklerin tamamen yok edilmesi veya en aza indirgenmesi gerekmektedir.

Okullarda meydana gelen kazalar hakkında bilgiler toplanıp, kazaların oluşma sebepleriyle alakalı çalışmalar yapılmalıdır. Bu bakımdan, düzenlemeler yapılırsa ve okul idarelerine öğretmenler, personel ve okul personeli riskleri, risklerden uzak durmanın ve onlara karşı ne yapılması gerektiğine ilişkin eğitimler verilirse kaza veya yaralanmaların önlenmesi daha kolay ve etkin olacaktır.

Güvenli bir okulun özelliklerini Dwyer, Osher ve Warger (1998);fiziki durumu güvenli olan, iyi bir liderlik ortamı, programların uygulanmasında öğrencilerin görüşlerine önem verilen, okul ortamının güvenliğine ilişkin uygulamalar hususunda gerek öğretmenleri gerekse hâlihazırdaki tüm personeli devamlı suretle bilinçlendiren ve duyarlılaştıran, kendini işine adanmış eğitim personeli ve veli katılımına yönelen, güvenliği tesis etmeye ve karşısına çıkan problemleri gidermeye odaklı politikaları uyumlu bir halde ve devamlı pratiğe döken, okul güvenliği hususundaki kararları öğrenci özelliklerini dikkate alarak gün yüzüne çıkaran yerler olarak belirtmektedir(Dwyer, Osher ve Warger,1998;Akt. Pişkin,2002)

2.3.1.1.Okul Güvenliği ve Okul Güvenliğinin Sağlanması

Stephens, okul güvenliğine etki eden faktörlerin; bütün öğrencilerin ve çalışanların kişisel davranışları, okulun sosyal ve fiziksel ortamı, okul çalışanlarının ve öğrencilerinin davranışları ve okulun etrafında yaşamını idame ettiren toplumun ekonomik hali olduğunu ortaya koymuştur (Stephens, 1995; Akt. Çankaya ve ötekiler, 2014).

Kadel, Watkins, Follman, ve Hammond (1999) olumlu bir okul durumu, hakkaniyetli ve iradeli disiplin, kuvvetli liderlik, anında olaylara müdahale, istenmeyen hareketleri baskılamaya dair uygulamalar ve politikalar, çalışanların gelişimleri, okul binalarının ve öğrencinin ulaşımalarının güvenli olması, okul-aile ortamı ve toplumla işbirliği içinde olmanın güvenli bir okul ortamı sağlanması ve okullardaki şiddetin engellenmesinde etmen olduğunu açıklamıştır(Kadel, Watkins, Follman, ve Hammond, 1999; Akt. Özer, N. ve Dönmez,B. 2007). Walker, Schneider ve Sprague ise, okullardaki güvenlik temininin ve emniyetin oluşturulması için önem arz eden dört büyük temel olduğunu ve bunların; okul çevresinin tasarımı ve kontrolü, yönetimle alakalı düzenlemeler ve yönetimin işleme, okul tarafından hizmet sunulan alan ve alan sakinleri ile okula giden öğrencilerin karakteristik özellikleri ve eski hayatları olduğunu tanımlamıştır (Sprague, 2000; Akt. Çankaya ve ötekiler, 2014).

Taşdan ve Memduhoğlu (2007) yapmış oldukları bir araştırmada okul emniyetinde etkili ve okullarda emniyet ile alakalı problemleri yaratan etkenleri; okul çevresi ile ilgili problemler, şiddet (zorbalık, taciz: sözel, fiziksel, duygusal, cinsel), doğal yıkım ve kazalar sebebi ile oluşan güvenlik problemleri olarak incelemişlerdir.

Welsh, (2000), Sprague ve ötekiler (2001) okul çevresinde güvensizlik yaratan etkileri; öğretmenlerin istediği etkiyi verememesi sebebi ile öğrencilerin başarısız olması, yönetimin tutarsız ve ceza veren uygulamaları, ceza veren öğretmenler, istenen hareketlerin açık bir şekilde belirtilmemesi, kurallara tam anlamı ile uymamak, öğretim hayatında her öğrencinin farklı bir zekaya sahip olması gerçeğini yadsımak, kuralların yeterince açık, tutarlı ve hakkaniyetli olmaması, yönetim ve öğretmenlerin kurallarına işleyiş şekline tam olarak hakim olmaması, hatalı hareketleri bazen görmemek, okulun kapasitesi, eğitim için yeterli kaynak olmayışı, yönetim-öğretmen işbirliğinin istenen seviyede olmaması, yöneticinin etkili

olmaması ve öğrencilere dair sosyal faaliyetlerin ve kişisel kontrolün yetersiz olması olarak açıklamışlardır (Welsh, 2000; Sprague ve ötekiler, 2001; Akt. Işık, H. 2004). Bu sebeplerle emniyetli bir okul yaratmak için yönetici, öğretmenler, öğrenciler ve velilere önemli vazifeler düşmektedir. Öğretmen ve yönetim, şiddet içeren hareketlerin hiçbirine göz yummadan, güvenlik önlemlerini arttırarak okul öğrenci merkezi ve okul aile birliği gibi katılım düzeneklerini oluşturarak, öğrencilerin çocuk haklarını öğrenerek benimsemesine yardımcı olarak ve çevre ile iyi bağlar kurarak, okuldaki emniyetin oluşmasına destek verilebilir. Öğrenciler; okul kurallarına uygun davranarak, şiddeti engellemek için çalışarak ve faaliyetlere etkin biçimde katılım sağlayarak okul güvenliğinin sağlanması için destek olabilirler. Bu durumda ailelere düşen vazife ise şiddetten uzak durmak ve okul kurallarının yerine getirilmesi için destekte bulunmak, öğrencileri şiddet içeren durumlardan uzak tutarak bu hususta okul ile işbirliği içinde olmaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı okuldaki güvenlik hakkında Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 78. maddesindeki okullarda güvenlik hakkında uygulanması planlanan ve uygulanması zorunlu olan önlemleri açıklamıştır. Buna göre, okul içerisinde ve okul civarında emniyetli ve sağlıklı bir eğitim-öğretim imkanı sağlamak ve okulun düzen ve temizliğinin yapılması gerektiğini belirtilmiştir. Bunun yanında laboratuvar, sınıf, yemekhane gibi ortamların ışık, ısı ve havalandırma sistemlerinin öğrenci sağlığına uygun olmasının, öğrencilerin beslenmesi için gereken koşulların gerçekleşmesinin zorunlu olduğu da eklenmiştir. İlk yardım dolabı ve çantasının olması ve okulda emniyetli bir ortamın sağlanması için her şekilde rehberlik ve eğitim etkinliklerine eğilerek okuldaki çalışanlar ve öğrencileri fiziksel ve psikolojik şiddetten korumak için gereken önlemlerin alınması üzerinde durulmuştur.

Okullardaki emniyeti etkileyen etmenler ile alakalı yapılan uygulamalara göz atıldığında okulun fiziki şartlarından ve sosyal çevreden kaynaklanan problemlerin öğrencilerin emniyetini negatif yönde etkilediği gözlenmiştir. Okul yapıları ve fiziki yönden yetersizlik eğitim kalitesini de düşürmektedir (Ünal, Öztürk ve Gürdal, 1998). Okulların yapısal anlamda sağlam olup olmaması öğrenciler için de oldukça önemlidir. Okulun son teknolojiye uygun olarak teknik tedbirler kapsamında oluşturulması sınıfta derslerin güvenli bir ortamda yapılmasının temel şartı olarak belirtilmiştir. Bunların dışında, sınıfların ve diğer ortamların öğrenci emniyeti göz

önünde bulundurarak düzenlenmesi ve lazım olan araç-gereçlerin bulundurulması da bir diğer şarttır (Memduhoğlu ve Taşdan, 2007).

Modern ülkelerde okul yapılarının mimari ve oluşumu özel bir uzmanlık alanı dahilindeyken ülkemizde böyle bir şeyden bahsetmek olası değildir. Son senelerde Milli Eğitim Bakanlığı tarafınca bu konu hakkında çeşitli projeler yapılmasına karşın daha önce hazırlanmış standart projeler kullanılmaktadır (Işık, 2004). Bu nedenle ilköğretim okullarının mevzuattaki bina standartlarına göre olup olmadığı, özellikle okuma salonları, görsel sanatlar ve teknolojik tasarım sınıfları, spor tesisleri, fen ve bilgisayar laboratuvarlarının büyüklüğü, sınıf ve bahçe kapasitesi anlamında öğrencilerin sayısına göre problemler doğabilmektedir (Ünal ve diğerleri, 1998). Özer ve Dönmez (2007) okul yapılarının ve ek alanlarının (yemekhane, sosyal tesisler, kantin, atölye vb.) emniyet bakımından bulunması gereken özelliklerini şu biçimde belirtmiştir: Okul binası, okul çalışanlarının ve öğrencilerin sağlıklı bir biçimde yaşamlarını sürdürmeleri için elverişli şartlara uygun olmalıdır. Aydınlatmadan ısınmaya, havalandırma sistemlerinden insanların eşyalarının güvende olmasını sağlayacak her şey oluşturulmuş olmalıdır. Bina kapıları ve pencereleri sağlam olmalıdır. Okul içerisinde ortak kullanım alanları öğrenci sayısı göz önünde bulundurularak inşa edilmeli, kantinler öğrencilerin beslenme ve kırtasiye ihtiyaçlarını karşılayacak kalitede olmalı ve okul yapıları sade olarak inşa edilmelidir.

Okuldaki emniyetin sağlanması için alınacak diğer tedbirler şu şekilde açıklanabilir: Okul emniyet yapılanması ile toplumsal emniyet örgütleri arasında gereken yardımlaşma oluşturulmalıdır. Okuldaki sınıf, öğrenci ve çalışan sayısı gibi temel yapısı incelenerek güvenlik çalışanları vazifelendirilmelidir. Okulun güvenliğini sağlayan ekip, okuldaki sağlık çalışanı ve toplumsal güvenliği sağlayan ve sağlık hizmetlerini veren ekipler arasında gereken yardımlaşma oluşturulmalıdır. Öğrenciler için akademik kariyer ve ona uygun eğitim sistemleri hazırlanarak öğrencilere yeterlilik hissi verilebilir (Furlong, Paige ve Osher, 2003; akt. Memduhoğlu ve Taşdan, 2007). Sınıf kuralları da öğrencilerin düşünerek soru sormalarına imkan verecek biçimde hazırlanmalıdır (Bucher ve Manning, 2005; Akt. Karakütük, K. Özbal, E. ve Sağlam, A. 2017).

MEB ile ortaklaşa çalışılarak güvenlik hususlarının okullarda okutulacak şekilde yerini alması sağlanmalıdır. Okullardaki riskli konular hakkında farkındalık oluşturmalıdır. Okul içindeki bütün ortamlar için devamlı ve etkili bir kontrol sistemi

oluşturulmalıdır. Okul saatleri içinde uygulanan nöbetçi öğretmenlik sisteminin etkili ve kendisinden istenen sonucu veren şekilde yürütülmesi sağlanmalıdır (Memduhoğlu ve Taşdan, 2007). Mwale (2006) okuldaki emniyetin sağlanması için ilk olarak sorunun tanımlanması gerektiğini ifade etmiştir. Eğer ki sorun okulun olduğu toplumu içeriyorsa okul faaliyetleri bu konu ile alakadar olacak biçimde oluşturulmalıdır. Ama sorun yalnızca okuldan kaynaklanıyor ve okulu içeriyorsa herkese adil uygulanan ve herkesle beraber hazırlanan net kurallar konulmalıdır. Genelde sınıf yönetimi, rehberlik ve sıfır tolerans uygulaması emniyetli okul oluşturmak için iyi bir giriş olabilir (Mwale, 2006; Akt. Ayyıldız, A. ve Akın, U. 2016).

Güvenli okul alanları yaratmak için gerekli olan tedbirlerin alınmadığı, öğretmen, öğrenci ve diğer çalışanların kontrolüne ve farkındalık yaratılmasında gerekli önem verilmediği zaman kazalar yaşanacaktır.

2.3.1.2. Nöbetçi Öğretmenlik Uygulaması

Okullarda amaçlanan eğitimin gerçekleştirilmesi ve öğrencilerin kendi yeteneklerini geliştirmek için, okulun öğretmen, öğrenci ve diğer çalışanları bakımından emniyetli bir alan olması gerekir (Memduhoğlu ve Taşdan, 2007). Bu emniyetli ortamı oluşturmak için idari çalışanlar başta olmak üzere pek çok çalışana vazifeler düşmektedir. Bunlardan bir tanesi ise nöbetçi öğretmenlerdir. Hamurcu (1998) çocukların hayat boyu çeşitli tehlikelere karşı korunmalarının gerektiğini ve bu vazifenin de okullardaki nöbetçi öğretmenlerce yapılması gerektiğini belirtmektedir.

Türkiye'de ikili eğitim veren okullarda ders aralarında, bütün gün eğitim veren okullardaysa hem öğle saatlerinde hem de ders araları öğrenci emniyetinin risk altında olduğu zamanlardır. Öğrencilerin bu sürelerde korunması ve emniyetlerini tehdit eden etkenlerden uzak durması okul yönetiminin görevleri içindedir. Ülkemizde ders aralıkları da dâhil, öğle yemeği saatlerinde öğrencilerin güvenliğini sağlamak için nöbetçi öğretmen sistemi oluşturulmuştur. Öğretmenlere verilen bu görev ile alakalı bilgi Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği 44.maddesinde ve 26156 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde detaylı şekilde verilmiştir. Bu yönetmeliklerde tanımlandığı şekilde nöbetçi öğretmenler; günlük zaman

çizelgelerine uymak, dersi olan öğretmenlerin vaktinde derslerine başlamalarını sağlamak, derse gelmemiş öğretmeni okul idaresine bildirmek, okulun ısınma, temizlik, elektrik ve sıhhi tesisatlarını denetleyerek, etüt yapan öğrencilere göz kulak olarak yatakhane, yemekhane gibi ortamları denetlemek, bina ve okul tesislerini yangından koruma tedbirleri alarak, varsa eksikleri yerine koymak, bahçede koridorda ve sınıflarda yer alan öğrencileri kontrol etmek, yaşanması olası durumlar halinde tedbir alınarak ilgili kişilere iletmek, nöbet boyunca okulun eğitim ve öğretim, disiplin gibi bazı konularını takip etmek ve bu konularda gerekli tedbirleri alarak, nöbet bitiminde, Okul Nöbet Defteri'ne nöbet zamanı içinde gördüğü önemli durumları ve almış olduğu önlemleri anlatan raporu yazmak, dersi olmadığında öğretmeni olmayan sınıflara göz kulak olmakla beraber kendilerine verilmiş olan eğitim ve öğretim, yönetim ve üretim gibi vazifeleri yapmakla yükümlüdürler.

Bu yönetmelikler içerisinde okulda emniyeti oluşturmak için nöbetçi öğretmene epeyce vazife düşmektedir. Nöbetçi öğretmenin bu sorumluluklarının haricinde nöbetçi olduğu gün içinde derslere de girmesi, resmi evrakları hazırlaması ve yönetim tarafından kendisine verilmiş olan sorumlulukları yerine getirmesi öğretmenler için yorucu bir durum olmaktadır. Gündoğdu, Saracoğlu, Altın ve Üstündağ (2015) yapmış oldukları çalışma sonucunda öğretmenlerin nöbet sırasında tam anlamıyla dinlenemedikleri için fiziksel ve psikolojik olarak yorgunluk çektikleri belirtmişlerdir. Günay ve Özbilen (2014) nöbetçi olan öğretmenlerin öğle saatlerinde ve öğleden sonraki ders aralığında öğretmenler odasında olduklarını ve genelde vazifeleri yerine getirmediğini ifade etmiştir. Bunun sebebi olarak öğle vaktine kadar öğretmenlerin fazlasıyla yorulmaları gösterilmiştir. Bu sebeple ders araları ya da öğle saatlerinde öğrencilerin korunması için uygulanan nöbetçi öğretmen düzeninden daha da iyi sonuç almak için ve okullarda öğretmenlere bu hususta destek olmak için personel alınması gerekebilir. Nöbetçi öğretmenler öğrencilerin okul içinde ve civarında güvenli bir çevrede bulunmalarını sağlayacak tedbirleri almak ve düzenli takip etmek ile görevlendirilmişlerdir (Turan, 2007).

Ders aralarında öğrencilerin denetlenmemesi, sınıfa giriş ve çıkışlarda özellikle merdivenlerde koşarak oynamaları çarpmalara ve düşmelere sebep olduğundan, bazı okullardaki öğrenci sayısı hesap edildiğinde okul bahçelerinin ve oyun tesislerinin yetersiz oluşu, öğrencilerin diledikleri gibi koşup oynayamaması, bu durumda küçük öğrencilerin çarpmalardan dolayı hasar görmesi gibi sebeplerden ötürü nöbetçi öğretmenler, bu riskleri önlemek amacıyla öğrencilerin hareketlerini

sınırlayan önlemler almak durumunda kalabilmektedir (Memduhoğlu ve Taşdan, 2007).

Alınan önlemlere karşın bazen yine de kazalar olabilmektedir. Öğrencileri korumak için alınan önlemler öğrenciler için bazen aşılması gereken kurallar gibi görünebilir. Bu sebeple öğrenciler kendilerini yaralayarak, başkalarına da hasar verebilmektedir. Öğrencilerin kendi hareketlerinden ya da çevreden meydana gelen negatifliklere karşı farkındalık göstermesi kaza ve yaralanmalara engel olabilir. Yapılan çalışmalar öğretmenlerin nöbet sistemi ile alakalı yasal hükümlülüklerini tam olarak bilmedikleri (Günay ve Özbilen, 2014) ve nöbetçi öğretmenlerin görev tanımlarında yetersizlik olduğunu göstermektedir (Alp, 2012). Bu sebeple öğretmenler bazen yaşanmış olan negatif olaylar karşısında yetersiz kalmakta ve duruma karşı nasıl bir tavır alacağını bilememektedir. Böyle bir olayla karşılaşmalarına engel olmak için öğretmenlerin ilk olarak nöbetçi öğretmen düzeni ile alakalı yönetmelik ve yasalar hakkında bilinçlendirilmeleri gerekir.

2.4. Mülki İdare Görevleri ve Güvenlik

İdare hukukunda yer alan devlete ait kolluk yetkisi esasında mülki idare amirlerine tanınmıştır. Kaymakamlar ve valiler özel ve genel tüm teşkilat ve kuvvetlerin amiri konumundadırlar. 5442 SK Md. 10 ve 32. Özel ve genel kolluk güçlerinin tüm ast ve üstlerinin il içerisine münhasır olmak üzere daimi ya da geçici biçimde vali tarafınca yerleri değiştirilebilmekte ve ilgili bakanlıklara bununla alakalı anında bilgi verilmektedir. 5442 SK Md. 11. Bu yetkiyi kaymakamsa vali onayı ile kullanabilmektedir. 5442 SK Md. 32.

Ülkedeki genel asayiş ve emniyetten sorumlu bulunan İçişleri Bakanı'nın bu görevini yapması için 3201 sayılı ETK'ye göre kurulmuş olan EGM, taşra ve merkez teşkilatlarından meydana gelmektedir.

3201 sayılı Kanun'daki dördüncü maddeden hareketle hizmetin gerekliliğine uygun, nesnel ve dengeli kurallara bağlı branşlaşma sağlayabilmek, işlemlerin nasıl yapılacağıyla alakalı ilkeleri belirlemek ve sürdürmek maksadıyla ortaya konmuş olan Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Branşlı Personel Yönetmeliği 11.6.2002'de İçişleri Bakanı'nın onayıyla yürürlüğe sokulmuştur Yönetmelik kapsamında istihbarat, havacılık, güvenlik, çocuk polisi, çevik kuvvet, bütçe, bomba imha, bilgi işlem, bando, balıkadam, asayiş suçu soruşturma, kaçakçılık ve organize

suçlarla mücadele, pasaport, trafik, terörle mücadele, sivil havacılık güvenliği, özel hareket, kimlik tespit, olay yeri inceleme, muhabere, lojistik, kriminal, yabancılar, personel branşları meydana getirilmiştir.

Hizmetlerin var olan branşlar ve genel hizmetler seviyesinde sürdürülmesinin imkansızlaşması, teknik beceri ve bilgi, özel kabiliyet, mevzuat bilgisi gerektirmekte olan yeni bir branşın meydana getirilmesinde gereksinim olması durumunda ilgili bulunan daire başkanlığı tarafından getirilen teklif, Personel Daire Başkanlığı'nın uygun görüşleri ve Genel Müdür onayı ile yeni bir branş yaratılması da olasıdır.

Branşlı personel unvanının alınabilmesi ilgili branş kursunu görmeyi gerektirmektedir. Kamusal kaynakların dengeli biçimde kullanılabilmesi maksadıyla bir çalışan mesleki hayatı süresinde branş aktarımını sağlayan en çok iki kurs alabilmektedir. Kurs bitince gerçekleştirilen sınavda başarı yakalayan çalışanlara sertifika verilmektedir.

3. sınıf emniyet müdürlüğü de dâhil olarak bu rütbeye dek branşlaşma esası vardır. Branşı bulunan çalışana bu branş dışında görev verilemeyecektir. Personel politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasıyla Personel Daire Başkanlığı personel atamalarını yürütmektedir.

İlgili branş yönergesi kapsamında düzenlenmekte olan özelliklerden bir tanesinin yitirilmesi, hizmette verim sunulamayacağı belgeli biçimde anlaşılması durumunda birim amiri tarafından branş komisyonuna sunulacak gerekçeli teklifle genel müdür yardımcısından onay alınarak personel branştan ayrılmaktadır. Branş dışına çıkan çalışan genel hizmet statüsüne aktarılmaktadır. Branş dışına çıkmış personeller aynı branşa tekrar aktarılamamaktadır.

Bu kapsamda 5442 sayılı Kanun'daki 10 ve 32. maddelerce mülki idare amirine verilen yetkilerle 3201 sayılı Kanun'daki 4, 9 ve 10. maddelerde Emniyet Genel Müdürlüğü'ne verilmiş yetki ve görev çelişkili gibi görünmektedir. Fakat Branş Yönetmeliği'nin objektif bir nitelik taşıması dolayısıyla ilçe ve illerde görevli olan çalışanların branşları haricinde bir departmanda çalışmamaları hususunda mülki amirlerdeki tasarruf yetkilerinin ilgili branşın yönergeleri ve yönetmelikteki hükümler kapsamında kullanılması nesnel olacaktır.

Kanunu 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu ile 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri, sahil güvenlik ve jandarmanın sorumluluğu ve bağlılığı hususunda bazı ayrıcalık ve sınırlamalar koymuştur. 5442 sayılı kanundaki "Kaymakam ve vali özel ve genel tüm kolluk güçleri ve teşkilatların

amiridir.” hükmüne karşın mülki idare amirinin görevden uzaklaştırma, yer değiştirme, atama, ödüllendirme, izin, sicil gibi yetkilerinden bahsedilmemektedir. Esasında polis teşkilatı gibi bir kolluk gücü olan, jandarma kurumları üstünde mülki yöneticilere ait yetkilerin sınırlandırılması hem örgütsel yönetimde hem de jandarma polis işbirliğini tesis etmede zorluk çıkartmaktadır.

İçişleri bakanı ülkedeki genel asayiş ve emniyetten sorumlu olmaktadır. Bakan, bu işi jandarma, emniyet ve gerektiği zaman tüm kolluk güçleriyle özel yasalara göre yerine getirilmektedir. Gereksinim duyulduğunda Bakanlar Kurulu’nun kararıyla ordudan da yararlanılabilmektedir. 3201 SK Md.1. Genel kolluk şeklinde ifade edilen Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü’ne 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanununa istinaden bir de Sahil Güvenlik Komutanlığı’nın eklenmesi gerekmektedir.

İlçe ve il sınırlarında kamusal güven ve düzenin korunabilmesi, suçta engel olunmasıyla alakalı 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu bölgenin en üst mülki amirine sorumluluk ve görev vermektedir:

“Kaymakamlar ve valiler ilçe ve il sınırlarında suçta engel olmak, kamusal güven ve düzeni tesis etmek adına gereken önlemleri alırlar, bu amaçla devlete ait özel ve genel kolluk güçlerinin istihdamını gerçekleştirirler, bu teşkilatların memur ve amirleri kaymakam ve valinin verdiği emirleri anında yapmaktan sorumludurlar. İlçe ve il sınırlarında güvenlik ve huzurun, bireysel dokunulmazlıkların, kamusal esenliğin, tasarruf emniyetinin sağlanabilmesi ve önleyici kolluk yetkileri kaymakam ve valinin görev ve yetkileri içindedir.”

Köy, belediye, özel idare ve devlete ait bulunan ya da bunlara bağlı çalışan kurumlara tüm diğer tüzel ve gerçek kişiler tarafınca işletilmekte olan iktisadi, sımai, ticari, mali kurumlar ülke emniyeti ve asayişinin düzenlenmesi açısından kaymakam ve valinin denetimi ve gözetimindedirler. Buralardaki personellerin özellikleri ve kimlikleriyle alakalı kaymakam ve valiler bilgi isteyebilmekte, istenen bilgiler derhal verilmektedir 5442 SK Md. 11 ve 32.

2.4.1. Mülki İdarenin Okullara Katkıları

Mülki idare amirleri, taşra seviyesinde ilçe ve illerde kamusal hizmetler veren kuruluşların hiyerarşik üstleri sıfatıyla görev sürdürdükleri gibi bakanlıkların tümüne bağlı ilçe ve il teşkilatlarının faaliyet ve hizmet koordinasyonunu da yapmakta,

denetim ve gözetim altında tutmaktadırlar (Oral ve Şentürk, 1998:109). İlçe ve illerde hükümetin ve her bir bakanlığın ayrı ayrı temsilciler olarak devletteki genel gidişat ve idare düzenlenmekte, bu da mülki idare amiri yetkisinde olmaktadır (Özkan, 2001:195). Bu sebeple bakanlık fark etmeksizin ilçe ve illerde hizmet sunan bir kamusal kuruluşun bu doğrultudaki faaliyetlerinin mülki idare amiri gözetiminde devam ettirilmesi doğal bir zorunluluktur.

1971 senesinde iç düzen araştırması kapsamında farklı hizmet bölümlerinde mülki idare amirlerine verilmiş 827 ayrı görev belirlenmiştir (İçişleri Bakanlığı, 1972:611-731).

Geçen 27 senede kamu hizmetlerindeki çeşitlenme ve genişlemenin bir neticesi olarak bu görevlere yenileri de eklenmiş, ufak bir kısmıysa değişime uğramıştır. Son senelerde kamusal hizmet anlayışının değişmesi kapsamında mülki idare amirlerine birçok yeni görev yüklenmiştir (Emre, 2002: 241).

Mülki idare amirleri, önemli olsun veya olmasın birçok hususta verilmiş yetki ve görevlerin yanında yönetsel gelenekler ve kanunların çerçevesinde sağlık, savunma, güvenlik gibi hizmetlerin yanında eğitim hizmetlerinde de sorumluluk taşımaktadırlar. Belirlenebildiği kadarıyla bu amirler eğitimle alakalı faaliyetlerde yürürlükte bulunan 57 yasa, şartname, genelge, yönerge ve tüzük hükümleri kapsamında 72 görev barındırmaktadırlar (MEM, 2007).

Mülki idare amirleriyle eğitim faaliyetlerinin taşrada bulunan sekreteryası ve yürütücüsü eğitim hususunda MİA'nın danışmanı olan milli eğitim müdürlüklerinin aralarındaki ilişki baz alınarak 5442 sayılı il İdaresi Kanunu yapılmıştır. 5442 sayılı kanundaki 4. maddeye göre il genel idaresinin başında vali bulunmaktadır. Bakanlıkların kurulma kanunlarına göre ilde ihtiyaç kadar teşkilat kurulmaktadır. Bu teşkilatlarınsa her birinin başındakiler il idare şube başkanları olmaktadır. Bu kişilerin emirlerinde çalışanlarsa ikinci derece memurdurlar. Bu teşkilatlar valilerin emrindedirler. Aynı kanundaki 9. maddeye göreyse valiler illerde hükümet ve devletin temsilcisi olmakta, ayrı ayrı her bakan mümessili ile bu kişilerin siyasi ve idari yürütme aracı olmaktadır. Bu kanundaki 27. ve 28. maddeler de kaymakama ilçede aynı yetkileri vermektedir.

2.5. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Eğitimle İlişkisi

1739 numaralı Milli Eğitim Temel Kanun eğitimi “*örgün ve yaygın eğitim*” olmak üzere iki kısımda toplayarak, örgün olan eğitimi okulda verilen eğitim kategorisinde değerlendirmekte; yaygın durumdaki eğitimi “*örgün eğitimin yanında ya da haricinde verilen eğitim faaliyetlerinin hepsi*” olarak tanımlamaktadır. Kanundaki bu genel tanıma bakıldığında örgün ve yaygın eğitim haricindeki her öğretim, eğitim, rehberlik ve uygulama eylemlerinin hepsidir.

Milli Eğitim Temel Kanununun da yalnızca yerel yönetimler tarafından verilen mesleki yaygın eğitimin kim tarafından verileceğinden bahsedilmeden, sadece eğitim sisteminde yer aldığını belirtmektedir. Mesleki yaygın eğitim hakkında yerel yönetimlere imkân veren yasal yaptırımlardan bir tanesi de; Milli Eğitim Bakanlığı’nca Şubat 2001’de yürürlüğe giren 2521 sayılı Tebliğler Dergisi’ndeki açıklamadır. Bu açıklamada, “belediyeler, vakıflar, kamu kurum ve kuruluşları, dernekler ve meslek odaları tarafından, Milli Eğitim Bakanlığı’nın kontrolü ve gözetiminde olmak üzere ücretsiz şekilde açılacak yaygın eğitim için kurslar yönergesi” hazırlamıştır.

Yönergede; “özel öğretim kurumları yönetmeliğini haricindeki kuruluşların amaçlarında; yaygın olan eğitim için eylemler yapabileceklerine dair vazife, izin, sorumluluk ve uzmanlığı olan belediye, dernek, vakıf, Devlet kurum ve kuruluşları ve meslek odalarınca ücretsiz bir biçimde açılacak kursların açılış ve çalışmalarına dair esaslar” hazırlanmıştır. Yerel yönetimlerin en temel esası olan belediyeler, “3797 numaralı MEB Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun ile Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği”nde tanımlanmıştır.

İl özel idareleri, il sınırlarının tümünde araştırmalar gerçekleştiren mühim yerel yönetim kısımlarından bir tanesidir. Köyler ve belediyeler tarafından düzenlenen eylemler, sınırlı bir sahadayken, il özel idaresi hizmetlerini, yerleşim sahası içerisinde ya da dışındaki ve il sınırları içerisinde bulunan her yeri içerir. Bu sebeple il özel idareleri, merkezi yönetim ve başka yerel idareler arasında, yerel seviyedeki ortak hizmetler sunan bir yerel idare kısmıdır.

İl özel idaresi, vazifeleri kanunla düzenlenmiş bir tüzel kişiliğine sahip birimdir ve ait olan malları ve gelirleri; ilin menfaatlerine uygun şekilde yönetir ve sahip çıkar. İl özel idaresi aracılığı ile yerel halk il idaresine doğrudan katılım sağlar. Bu durumda il özel idaresi de yerel yönetim birimi vasfına sahiptir.

“5302 numaralı İl Özel İdaresi Yasası”na göre il özel idareleri, eğitim uygulamaları olarak; yetiştirme yurdu açmak ve çalıştırmak, ilköğretim ve ortaöğretim birimlerine arsa sağlanması ile bina yapımı, bakım ve tadilat ve diğer ihtiyaçlarının giderilmesinden sorumludur.

Bakanlıklar ile öteki kamu kurum ve birimleri; eğitim ödeneklerine dair olarak kendi bütçelerinde yer alan ödenekleri il özel idarelerine naklederek hizmetlerini sağlayabilmektedirler. Kaynakların nakledilmesi, alakalı bakan tarafınca kabul edilerek gerçekleştirilmekte ve bu kaynaklar bütçe ile belirtilen hedefler haricinde kullanılamamaktadır.

İl özel idareleri, kanunlarla kendilerine bağlanan vazifeler içinde, yaygın mesleki eğitime dair düzenlemeler de yapmaktadır. Bu içeriğe göre yapılan çalışmalara, “İstanbul İl Özel İdaresi” tarafından; “İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü” ve İŞKUR ile beraber çalışarak “Mesleki ve Teknik Eğitim Kursları Projesi” verilebilmektedir. Projenin içeriğinde; bilgi toplumunun koşulları ve sosyal sorumluluk anlayışının koşulu olarak insan gücüne yatırım yapılması amaçlanmış, çağdaş şehircilik anlayışı, ilkokul ve üzeri seviyede örgün eğitim mezunlarına, bilgi çağının koşulu olan gelişim ve değişime uyan bir sistemde, gereken nitelikli mesleki yeterliliğe sahip ara eleman yetiştirilmesi ve mesleki yeterliliğin bilimsel anlamda sağlanması amaçlanmıştır. Böylelikle, projede temel amaç olarak; bilgi toplumunu yaratmak ve asrın ihtiyaçlarına göre yetiştirilmiş kaliteli kişilerin olduğu toplum kavramı hedeflenmiştir.

Belediyeler; başka ülkelerde olduğu şekilde, yerel yönetim kurumu olarak politik, kültürel, ekonomik ve sosyal bakımdan eylemde olan birimlerdendir. Ülkemizde belediyeler; belde belediyeleri, ilçe belediyeleri, il belediyeleri, büyükşehir belediyeleri olarak çalışmaktadır. “5393 sayılı Belediye Kanun’unun 14. Maddeesine göre, belediyeler, yerel seviyede ve ortak kalitede olmak şartıyla, eğitime dair, meslek ve beceri edindirmek için gereken çalışmaları yaparak; ticaret ve ekonominin geliştirilmesi destek olurlar.

Belediyeler, bu kanun kapsamında; orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları ve kamuya ait okul binaları yapabilir, eski ve bakıma muhtaç durumda olanların bakımını ve onarımını yapabilir, okullara her türlü alet ve edevat temini sağlayabilir. Lazım olduğunda, öğrencilere malzeme temin eder ve gereken desteği sağlar, 5393 sayılı Belediye Kanunu’na göre, bu kanunla kurulan belediye birimleri, vatandaşlara mesleki yaygın eğitim hizmeti vermek için izinli ve yükümlüdür.

“5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanun ”un 7. Maddesi, kültür ile eğitim hizmetleri ile yaygın mesleki eğitim hizmetlerine dair düzenlemeleri tanımlanmaktadır. Kanuna göre; kültür ile eğitim hizmetleri için tesis ile binalar yapmak, kamu kuruluş ve kurumlarına kayıtlı bu hizmetlerle alakalı tesis ve binaların her çeşit onarım ve bakımını yapmak ve gereken araç gereçleri temin etmek, vatandaşlara dair, her çeşit kültür hizmetlerini sağlamak, geliştirmek ve bu hedefe yönelik uygun tesisleri sunmak, sorumluluk sahasında beceri ve meslek edindirmeye dair kurslar açarak işletmek, bu eğitimlerin devam etmesinde mesleki ortaöğretim kuruluşları, yükseköğretim kurumları, kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşları birlikte çalışmak büyükşehir belediyelerinin vazifeleri içindedir.

Aynı kanun; ilçedeki belediyelere de benzer konuda izin ve yükümlükler vermiş, meslek edindirme ile beceriye dair kursların tesis edilmesi, eğitim kurumları ile bina ve kültürel tesislerin yapımı, tadilat ve bakımı hizmetlerine önem vermiştir.

“Büyükşehir Belediye Kanunu” ile büyükşehir belediyeleri; örgün öğretimin altyapısı hususunda gerekli hizmetleri gerçekleştirmek; yeni binalar yapmak, binaların tadilat ve bakımlarında rol almak gibi vazifeler almıştır.

6360 sayılı Kanun ile 30.03.2014 tarihinden itibaren; on dört ilde yeni büyükşehir belediyesi açılmış, hâlihazırdaki on altı büyükşehir belediyesi sınırları il sınırları ile benzer biçimde yapılandırılmış ve bu otuz il dâhilindeki il özel idaresi hukuksal kişiliklerine son verilerek kaldırılmıştır. Bu kapsamda hukuksal tüzel kişiliğine son verilen il özel idarelerinin, öncelikle sağlık ve eğitim alanları kapsamındaki altyapıya yönelik hizmetleri ve vazifelerine dair, aynı kanunda bir kurum belirtilmemiş, sadece genel bir yasa ile atıf yapılan il özel idareleri, bakanlık ve bünyesindeki taşra birimleri ile kurum ve kuruluşlar, valilikler, defterdarlık, büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri tarafından yapılabilir denmiştir.

İl özel idareleri yoluyla bu illerde devam etmekte olan çalışmaların kaynak ve kontrolünün yapılması için, 6512 numaralı 2014 senesi Bütçe Kanunu’na konulmuş bir yasa ile büyükşehir belediyeleri bazında vazife verilmiş, kapatılan il özel idareleri tarafından kendi kaynakları ile yapılan sağlık ve eğitim için yapılan ödeneklerin dörtte üçünden az olmamak koşulu ile her seviyedeki kamu okullarının inşaat, tadilat ve bakımında ve sağlık yatırım çalışmalarının yapılması için yatırım yapabilirler yasası çıkmıştır.

2014 senesi Bütçe Yasası’nda yer alan bu yasa, 2015 senesinde Bütçe Yasası’na eklenmemiştir. Konuyu kökten çözmek için, büyükşehir belediyesine dair

yasal kararnamede şimdilik bir düzenleme yapılmamış olup, ileriki senelerde bu problemin nasıl bir kanun tasarısı ile karar bağlanması hususunda netlik yoktur.

2.6. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Güvenli Okul Oluşturulmasına Katkıları

5018 Kamu mali yönetimi ve kontrol kanunu ve 5393 belediye kanununa göre, Belediyeler, her yıl bütçe görüşmeleri neticesinde bütçelerinin belirli bir kısmını ilçelerindeki okullarda kullanılmak üzere pay ayırmaktadır. Ayrılan bu payın belediyeler arasında farklılık göstermekte ve ilçedeki okul sayısı, bütçe büyüklüğü, ilçenin demografik özellikleri, vb. başlıca kriterler bu bütçeyi etkilemektedir. İlçe belediyesinin okullara yapmış olduğu bazı destekler maddeler halinde aşağıda sıralanmıştır(Belediye Kanunu, 2005; Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 2003)

- Belediyeler kendi bütçesi ile bizzat okul yaptırabilmektedir. İlçemizde belediyenin yapmış olduğu okullar bulunmaktadır.
- Okulların tamirat ve tadilatına verilen destekler
- Okul park ve bahçe düzenlenmesi ve bakımı
- Belediyeye ait kültür merkezi salonlarının ihtiyaç halinde okulların kullanımına sunulması
- İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün sosyal ve sportif aktiviteler için araç temin edilerek ulaşım hizmetinin verilmesi
- İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün düzenlemiş olduğu sosyal etkinlikler neticesinde verilecek ödüllerin temin edilmesi
- Okul müdürleri ve okul aile birlikleri tarafından tespit edilen ihtiyaç sahibi ailelere giyim yardımı temin edilmesi
- Her yıl öğretim yılı başında hediye niteliğinde öğrencilerin kırtasiye ihtiyaçlarının temin edilmesi
- Okulların İlaçlama ve dezenfeksiyonu ilçe belediyesi tarafından belirli periyotlarla yapılmakta
- Okullarda içme suyu artıma cihazlarının temin edilmesi ve teknik-periyodik bakımı
- Okullarda kullanılan içme suyu cihazlarının temizliği ve su kalite kontrollerinin yapılması

- Okullarda atıklara yönelik geri dönüşüm kutularının temin edilmesi
- Okullara bilgisayar laboratuvar kurulumları
- Okullara kütüphane kurulumu desteği
- Okullara güvenlik kameraları takılmasına desteği

2.7. Güvenli okul

Güvenli bir okul, öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin eğitim-öğretiminin korkudan, şiddetten ve kaygıdan uzak, fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissettikleri okuldur. Böyle bir ortam, her öğrenci için özen ve kabul duygusunun hâkim olduğu eğitimsel bir iklim sağlar (Mabie,2003; Akt: Çalık, T. Kurt, T. Ve Çalık, C. 2011).

Güvenli bir okul ortamının özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Bucher ve Manning, 2003; Peterson ve Skiba, 2001;Akt. Çalık,T. Kurt, T. Çalık, C. 2011).

1. Olumlu ve destekleyici okul iklimi.
2. Kaliteli akademik öğretim.
3. Okuldaki planlama ve politika belirleme kararlarına öğrenci ve ailelerin katılımı.
4. Güvensizlik, kaygı ve üzüntü ile sonuçlanan zorlayıcı önlemlerin daha az kullanılması.
5. Danışmanlık hizmetlerinin sağlanması.
6. Şiddet önleme, çatışma çözümü ve krize müdahale plan ve programlarının olması.
7. Akran arabuluculuğu ve çatışma çözüm tekniklerinden oluşan önleme programlarının uygulanması.
8. Çevresel tasarımlar ve teknolojik buluşların, öğrencilerin ve eğitimcilerin güvenliğine katkı sağlayabilecek olanlarından yararlanma.
9. Okul güvenliğini sağlamak ve şiddeti önlemeye yönelik yazılı müdahale planlarının olması.

Yukarıda sıralanan güvenli okul özellikleri incelendiğinde, konunun oldukça kapsamlı ve çok boyutlu olduğu görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, güvenli okul oluşturulması hakkında yerel yöneticilerin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmış nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, belirlenen bir probleme güvenilir ve geçerli çözümler bulmak amacıyla sistemli ve planlı olarak gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılarak rapor halinde sunulan nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanır (Karasar, 2000, s. 22).(Şimşek ve Yıldırım, 2003, s.19).

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2014-2017 yılları arasında İstanbul iline bağlı bir ilçede görev yapmış olan Kaymakam ve İlçe Belediye Başkanı ile bu kurumlara bağlı birimlerde çalışan kurum müdürleriyle yapılan görüşmeler ve hazırlanan görüşme formları neticesinde elde edilen verilerden oluşmaktadır.

İlçe mülki idare amiri olarak kaymakam ve kaymakamlığa bağlı olarak ilçe emniyet müdürü, ilçe milli eğitim müdürü ve 4 şube müdürü, 6 okul müdürü, 1 özel okul müdürü, ilçe sağlık müdürü, ilçe gıda tarım ve hayvancılık müdürü, Belediye başkanı, 2 belediye başkan yardımcısı, sağlık müdürü, fen işleri müdürü, park ve bahçeler müdürü, destek hizmetleri müdürü ve zabıta müdürü ile görüşme yapılmıştır.

Tablo 1: Katılımcıların demografik özellikleri

Kurumlar	Görevi	Cinsiyet	Sayısı
Kaymakamlık	Kaymakam	Erkek	1
Belediye	Başkan	Erkek	1
Belediye	Başkan Yrd.	Erkek	2
Emniyet Müdürlüğü	Büro amiri	Erkek	1
	Büro amiri	Kadın	1
İlçe Sağlık müdürlüğü	Müdür	Erkek	1
İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	Müdür	Erkek	1
Belediye	Müdür	Erkek	2
		Kadın	1
	İnşaat mühendisi	Kadın	1
	Mimar	Kadın	1
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Müdür	Erkek	1
	Şube müdürü	Erkek	7
MEB okul	Müdür	Erkek	4
	Müdür	Kadın	1
	Müdür Yrd.	Kadın	1
Toplam			27

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada kişi bilgileri de içeren görüşme formuyla veriler toplanmıştır. Kişisel bilgi formunda katılımcının Kurum ismi, Kurumdaki görevi, Cinsiyeti, Kıdemi ve yaşı yer almaktadır. Görüşme formu araştırmacı tarafından literatür taraması ve uzman görüşlerine başvurularak geliştirilmiştir. Güvenli okula ilişkin mevcut durum ve olması gereken durum olarak iki ana yapı çerçevesinde asayiş, sağlık, fiziksel durum ve okula erişim olarak dört ana tema belirlenerek veri toplama aracına son şekli verilmiştir. Katılımcılara ulaştırılan formların doldurulması şu şekilde gerçekleştirilmiştir;

-Hazırlanan görüşme formları 2015-2018 yılları arasında gerçekleşmiştir.

-MEB yöneticilerinin ilçe müdürü ve şube müdürleri karşılıklı görüşme sırasında doldurulmuştur.

-Okul Müdürleri mail yoluyla görüşme formları doldurup tekrar mail yoluyla cevap vermişlerdir.

-İlçe Kaymakamı, İlçe Belediye Başkan ve Başkan Yardımcıları ve bağlı müdürlükler, İlçe Emniyet Müdürü, İlçe Sağlık Müdürü, İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü görevlerinde bulunan katılımcıları ile randevu alınarak makamlarında karşılıklı bir şekilde görüşme formunda yer alan sorular okunup verilen cevaplar ilgili kısımlara yazılmıştır.

Görüşme formlarından elde edilen veri toplama aracının geçerlik ve güvenirlik çalışmasında taslak olarak hazırlanan ifadeler, uzman görüşleri alınıp gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra araştırma örnekleminde bulunan kurumlardan birer kişiye ön uygulama olarak verildi. Elde edilen sonuçlar analiz edildikten sonra veri toplama aracının son haline ulaşıldı. Yarı yapılandırılmış görüşme formu şeklinde hazırlanan veri toplama aracı dört temel temadan oluşmaktadır. Elde edilen ön uygulama formundaki temalara ve alt temalara ilişkin Eğitim Yönetimi ve bilimsel araştırma yöntemleri alanında uzmanlar tarafından oluşturulan tematik analiz sonuçları karşılaştırmalı olarak Tablo-1'de verilmiştir. Nitel araştırmalarda veri toplama aracının güvenirliği Miles and Huberman'ın önerdiği **örtüşen kategori sayısı/örtüşen+örtüşmeyen kategori sayısı** kuralına göre belirlenmiştir.

Tablo 2: Veri Uygulama Aracının Güvenirliği

Ana tema	Alt tema	Ön uygulama	Tematik toplam	Genel toplam	Son uygulama	Tematik toplam	Genel toplam
Asayiş	1. Okul içinde kavga ve zorbalık	1=%92,59	=%92,58	=%92,51	1=%96,29	=90,73	%96,44
	2.Okulda zararlı alışkanlıklar	2=%88,88			2=%85,18		
	3.Okul çevresinde kavga ve zorbalık	3=%92,59			3=%88,88		
	4. Okul çevresinde zararlı alışkanlıklar	4=%96,29			4=%92,59		
Sağlık açısından	1. Hastalık ve kaza vb.	1=%92,59	=91,35		1=%96,29	=96,29	
	2. Temizlik ve hijyen	2=%92,59			2=%96,29		
	3.Kantin/Yemekhane	3=%88,88			3=%96,29		
Fiziki (Bina, bahçe, çevre) açısından	1. Binanın yapısı	1=%96,29	=90,11		1=%100	=98,76	
	2.Bahçenin düzeni	2=%85,16			2=%100		
	3.Okul Giriş-çıkışı	3=%88,88			3=%96,29		
Okula erişim	1.Okul servisleri	1=%96	=%96		1=%100	=100	

3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Veri çözümleme sürecinde yapılan tüm işlemler sıralı olarak aşağıda belirtilmiştir. Örneğin; geri dönen doldurulmuş görüşme formları incelenerek kurumlara göre tasnif edilmiştir. Bir sonraki aşamada görüşme sorusu bazında sıralama yapılmıştır. Bu aşamadan sonra iki ana başlık altında analiz yapılmıştır.

- 1- Güvenli okulla ilgili mevcut duruma ilişkin yerel yöneticilerin görüşleri nelerdir?
- 2- Güvenli okulla ilgili olması gereken duruma ilişkin yerel yöneticilerin görüşleri nelerdir?

Bu aşamadan sonra formları cevaplayanların frekans değeri kurumlara ve görevlere uygun olacak şekilde yapılmıştır. Frekans değeri aşağıdaki gibidir:

1. MEB Ş-1: İlçe Millî Eğitim Şube Müdürü
2. MEB M-1: İlçe Millî Eğitim Müdürü
3. MEB Ş-2: İlçe Millî Eğitim Şube Müdürü

- 4.MEB Ş-3: İlçe Millî Eğitim Şube Müdürü
- 5.MEB Ş-4: İlçe Millî Eğitim Şube Müdürü
- 6.MEB Ş-5: İlçe Millî Eğitim Şube Müdürü
- 7.OM ML-1: Okul Müdürü, Meslek ve Teknik And. Lisesi
- 8.OM AİHL-1: Okul Müdürü, Anadolu İmam Hatip Hatip Lisesi
- 9.OM ML-2: Okul Müdürü, Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi
10. OM ÖK-1: Okul Müdürü, Özel Koleji
11. OM ML-3: Okul Müdürü, Meslek Lisesi
- 12.OM AL-1: Okul Müdürü, Anadolu Lisesi
13. MEB Ş-6: İlçe Millî Eğitim Şube Müdürü
14. MEB Ş-7: İlçe Millî Eğitim Şube Müdürü
15. BLD BŞK-1: İlçe Belediyesi Başkan Yardımcısı
- 16.BLD BŞK-2: İlçe Belediyesi Başkanı
- 17.BLD BŞK-3: İlçe Belediyesi Başkan Yardımcısı
- 18.BLD MD-1: İlçe Belediyesi Fen İşleri Müdürü
- 19.BLD MD-2: İlçe Belediyesi Zabıta Müdürü
- 20.BLD MD-3: İlçe Belediyesi Destek Hizmetleri Müdürü
- 21.BLD MD-4: İlçe Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürü
- 22.BLD MD-5: İlçe Belediyesi Sağlık İşleri Müdürü
- 23.SM-1: İlçe Sağlık Müdürü
- 24.GTM-1: İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü
- 25.EMYT-1: İlçe Emniyet Müdürlüğü Büro Amiri
- 26.EMYT-2: İlçe Emniyet Müdürlüğü Büro Amiri
- 27.KYMK-1: İlçe Kaymakamı (Frekans -27)

*Bu sıralamadaki frekans değerlerinin başındaki sayılar tablolarda ilgili yere frekans değeri olarak kullanılmıştır.

Görüşme formunda katılımcılara yöneltilen soru başlıkları; mevcut duruma ve olması gereken duruma ilişkin iki başlığa ayrılarak analiz edildiğinde asayiş temasında 4 (okul içinde kavga ve zorbalık, okulda zararlı alışkanlık, okul çevresinde kavga ve zorbalık, okul çevresinde zararlı alışkanlıklar), sağlık temasında 3 (Hastalık ve kaza vb. Temizlik ve hijyen, Kantin/Yemekhane), fiziksel durum temasında 3 (Bina, bahçe, okul çevresi, okula erişim, bina yapısı, bahçe düzeni, okul giriş-çıkışı), okula erişim temasında 1 alt tema (okul servisleri) belirlenmiştir.

Mevcut durum ve olması gerek duruma ilişkin cevaplar her bir katılımcı için soru bazında içerikler incelenerek tek tek okunmuş ve katılımcıların kurumuna göre kategorize edilerek tasnifi yapılmıştır. Katılımcıların görüşme formundaki sorulara verdikleri cevaplar esas alınarak ana temalara göre alt temalar belirlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde alt problemlere göre analizlere dayalı belirlenen bulgular tablolar ve yorumları yer almaktadır.

4.1. Birinci alt problem: Güvenli okulla ilgili mevcut duruma ilişkin yerel yöneticilerin görüşleri nasıldır?

Tablo 3: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili asayişe (okul içinde kavga ve zorbalık) ilişkin görüşler

Tema	1.Kate gori	2.alt katego ri	MEB	Diğer yönetic iler
Okul içinde kavga ve zorbalık	Yetiştirilme Biçimi	Yöneticilerin çalışanlara uygulamış olduğu mobing; kavga ve zorbalıkta kültürel etken, yetiştiği ortam, çocuğun şiddete ilgi duyması, bilgisayar oyunları, grup veya çeteye dâhil olma ihtiyacı		27
		Güvenlik personeli olmaması, disiplin kuralı iyi çalışmaması, velilerin okul asayişine karışması	4	
	Çevre Şartları	Kırsal bölgelerde olan okullarda görülür	14	
		Çevre koşullarına göre değişkenlik	1-5	
		Akran ve sosyal çevre kaynaklı	3	
	Gelişimsel Özellikler	Kavga ve zorbalık maddi imkânları kısıtlı ergenlikte dikkat çekmek isteyen ve aile sorunları olan çocuklarda olduğu gözlenmiş		26
		Okul içinde kavga genelde başarısız öğrenciler tarafında olduğu gözlenmiş		25
		Yok denecek kadar sosyal sorumluluk projeleri yapılmaktadır, bu öğrencileri manen ve vicdanen olumlu etki yapmamaktadır. Kavga ve zorbalık duygularını azalmaktadır. Öğrencilerde ayın öğrencisi seçilmektedir	7	
		Mevcut öğrenci sayısı fazla olması ve 2'li eğitim olması, eğitim erken başlayıp geç bitmesi ve teneffüslerin yeterli gelmemesi nedeniyle öğrenci psikoloji kötü etkilemekte ve kavga, tehdit, haraç gibi olaylar	6	
		Kız meselesi nedeniyle erkekler arasında kavga	13	
		Sosyal alanı az olan kalabalık okullarda çocuklar enerjisini legal yollardan atamıyor	2	
	Medya	Teknolojik araçlar ve sosyal medya	12-13	
		Dizilerin etkisi	9	
	Pozitif Durum	Rastlanmamıştır	10-11	
	Yorum Yok			24-23-22-21- 20-19-18-17- 16-15
İdari Faktör	Gerekli tedbirler alınarak	8		

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılanların okul içinde kavga ve şiddete ilişkin görüşlerinin yedi alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde, frekans değeri çok olandan aza doğru sıralanarak yorumlanmıştır.

Yetiştirme biçimi hakkında MEB yöneticisi, güvenlik personeli olmaması, disiplin kurallarının iyi çalışmaması, 4 frekanslı “*velilerin okul asayişine karışmasının*” etkili olduğu yönünde fikir beyan etmiş; diğer yöneticiler ise çalışanlara uygulamış olduğu mobing, kavga ve zorbalığın kültürel etken kapsamında olduğunu dile getirmişlerdir. Çevre şartlarının etkili olduğunu düşünen MEB yöneticileri kavga ve zorbalığın, nispeten yoksulluğun daha fazla olduğu mahallelerdeki okullarda görüldüğünü, buna benzer biçimde çevre şartlarının da etkili olduğunu ve bu durumun akran anlaşmazlıklardan kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Gelişimsel özelliklerin etkili olduğunu düşünen diğer yöneticiler ekonomik imkânları kısıtlı, dikkat çekmek isteyen, ailevi sorunları olan ve ders başarısı düşük öğrencilerde bu durumun gözlemlendiğini ifade etmişlerdir. Medya başlığında, MEB yöneticileri televizyon dizileri ile sosyal medyanın etkisinden bahsetmişlerdir.

Pozitif Durum hakkında, 10 ve 11 frekanslı MEB yöneticileri okul içinde kavga ve zorbalığa rastlanmadığını söylemişlerdir. MEB dışındaki yöneticilerden 10 kişi okul içinde kavga ve zorbalık hakkında fikir belirtmemişlerdir. İdari faktör hakkında, MEB yöneticilerinden bir kişi gerekli önleyici tedbirlerle bu problemin önüne geçileceği kanaatindedir.

Tablo 4: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili asayişe (okulda zararlı alışkanlık) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Okulda zararlı alışkanlık	Davranış Bağımlılığı	Davranış bağımlılıkları (cep tlf vb.), sigara ve madde kullanımı, obeziteye neden olan beslenme tarzı		27
	Zararlı Alışkanlıklar	Tüm eğitim kurumlarında zararlı alışkanlıklar (alkol, uyuşturucu, uyarıcı madde) görülmektedir		26
		Sigara, küfürlü sözler ve büyüklere saygısızlık	2	
		Sigara kullanımı	14-12-8-6	
	Çevresel Etken	Öğrencilerin genelde okulda gizlediği okuldan sonra yaptığı zararlı alışkanlıklar		25
		Okul dışında edinilen alışkanlıkların okulda devamı	1-5	
	Yanlış Özenti	Sigara kullanımı özentiyle, uyuşturucu kullanımı ise bilmeden kandırılma ile başlıyor.	13-4-3	
	İdari Yaptırım	Cezai yaptırım az ve aileler duyarsız	9	
		Sigara kullananlara cezai işlem uygulanmaktadır. Zararlı alışkanlıkları anlatan slayt gösterimleri yapılmakta, narkotik büro ile ortak seminerler verilmektedir.	7	
	Pozitif Durum	Sigara kullanımına rastlanmamıştır.	11-10	
Yorum Yok			24-23-22-21-20-19-18-17-16-15	

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılanların okulda zararlı alışkanlıklara ilişkin görüşlerinin yedi alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkatte alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır. Davranış Bağımlılığı hakkında diğer yönetici, cep telefonu, sigara, madde kullanımı ve obeziteye neden olan beslenmeyi örnek olarak vermiştir. Zararlı alışkanlıklar konusunda diğer yönetici alkol, uyuşturucu ve uyarıcı maddenin eğitim kurumlarında görüldüğünü beyan etmiştir. MEB yöneticileri zararlı alışkanlıklar sigara, küfürlü sözler ve büyüklere saygısızlık gibi davranışlardan bahsetmişler.

Çevresel etkenin etkili olduğunu düşünen diğer yönetici, öğrencilerinin zararlı alışkanlıklarını okulda gizlediklerini, bunları okul dışında yaptıkları söylerken MEB yöneticileri ise okul dışında edinilen alışkanlıkların okulda devam ettiğini ifade etmişlerdir. Yanlış özenti hakkında MEB yöneticileri frekans 13, frekans 4 ve frekans 3 'sigara kullanımı özenti ile uyuşturucu kullanımı ise bilmeden kandırılma ile başlıyor' bu minvalde fikir beyan belirtmişlerdir. İdari yaptırımın etkili olduğunu

düşünen MEB yöneticileri cezai yaptırımın az ve ailelerin duyarsız olduğunu beyan ederek konu ile ilgili eğitim seminerleri düzenlediklerini söylemişlerdir.

Pozitif durum hakkında 2 MEB yöneticimiz okullarında zararlı alışkanlığa rastlanmadığını söylemişlerdir. Yorum yok kısmında diğer yöneticilerimiz 10 kişi okulda zararlı alışkanlık konusunda fikir beyan etmemiştir. Bu durumun sebebi olarak konuya ilişkin bilgilerin olmaması ileri sürülebilir.

Tablo 5: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili asayişe(okul çevresinde kavga ve zorbalık) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler	
Okul çevresinde kavga ve zorbalık	Çevre Şartları	Dezavantajlı bölgelerde yaşayan öğrencilerde görülmektedir. Anne ve baba madde kullanıyorsa çocuklar madde satışı yapmaya zorlanıyor. Okul çevresine gelen diğer çocuklar öğrencilerin zoraki olarak parasını almaya çalışıyor.		27	
		Kırsal bölgelerdeki okullarda öğrenci olmayan kişilerce tehdit görülmektedir.	14		
		Okulun ulaşılabilirliğinin kolay olması ve emniyet ile işbirliği	12		
		Kavga ve zorbalık en çok liselerde, daha sonra ortaokullarda rastlanmaktadır.	1		
		Okulun bulunduğu sosyal çevre	3		
	Eğitimsel Eksiklik	Okul hayatını tamamlayamayan okuldan atılmış kişiler tarafından			26
		Kavga ve zorbalık okul dışında arkadaşları getirerek devam ettirdiği görülmüş			25
		Okuldan mezun olmuş mesleği olmayan kişiler egoları için kavga çıkarıyor	13	19	
		Okul civarında öğrenci olmayan kişilerin olması ve öğrencilere sözlü tacizler	6		
	Gelişimsel Özellik	Karşı cins yüzünde kavga	4		
	Eğitimin Başlama Ve Bitiş Süresi	Akşam geç saatlerdeki okul çıkışlarında kalabalık öğrencilerle çeteleşme olabiliyor	2		
	Pozitif Durum	Rastlanmamıştır.	11-10		
		Çok az rastlanmıştır.	9-5		
	Yorum Yok				24-23-22-21-20-18-17-16-15

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılanların okul çevresinde kavga ve zorbalığa ilişkin görüşlerinin altı alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekansı yüksek olandan aza doğru yorumlanmıştır.

Çevresel şartların etkili olduğunu düşünen diğer yönetici, dezavantajlı bölgelerde yaşayan öğrencilerde bu durumun görüldüğünü, anne ve babanın madde kullanıyor ise çocuğunu madde satışına zorladığını beyan etmiş, okul çevresine gelen diğer çocukların öğrencilerden zorla para almaya çalıştıklarını söylemiştir. MEB yöneticileri dezavantajlı bölgelerdeki okullarda okul çevresinde kavga ve zorbalığın nispeten daha çok görüldüğünü ifade etmişlerdir. Eğitimsel eksikliğin etkili olduğunu düşünen MEB yöneticileri, mezun olmuş ancak meslek edinemeyen gençlerin okul çevresinde akranları üzerinde kavga ve zorbalıklarda bulduklarını ifade etmişlerdir. Diğer yöneticiler ise eğitim hayatını tamamlayamayan okuldan atılmış kişilerin okul haricindeki arkadaşlarını getirerek okul çevresinde kavga ve zorbalık yaptıklarını söylemiştir.

Gelişimsel özelliğin etkili olduğunu söyleyen frekans 4, “*Karşı cins yüzünden kavga*” olduğunu söylemiştir. Eğitimin başlama ve bitiş süresini söyleyen MEB yöneticisi akşam geç saatlerdeki okul çıkışlarında öğrenciler arasında çeteleşme olabildiğini belirtmiştir.

Pozitif durumdan bahseden MEB yöneticilerinden 2 yönetici okul çevresinde kavga ve zorbalığın olmadığını söylemiş, 2 yöneticide çok az rastlandığını söylemiştir. MEB dışındaki yöneticilerden 9 kişi okul çevresinde kavga ve zorbalık konusunda fikir beyan etmemiştir. Kanaatimce konu hakkında yeterince bilgi sahibi değillerdir.

Tablo 6: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili asayişe (okul çevresinde zararlı alışkanlık) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Okul çevresinde zararlı alışkanlıklar	Çevre Şartları	Sosyo-ekonomik açıdan az gelişmiş mahallelerde internet cafe, nargile salonu vs. mekânlarda bulunduğu polisiye tedbirler uygulanmaktadır.		25
		Mahalle sakinleri ve esnafların işbirliği ile sağlamamaktadır.	12	
		Çevre büfelerde sigara satışı yapılmaktadır.	10-5	
		Okul çevresinde öğrenci olmayan kişilerce zararlı alışkanlıklar edinilmektedir.	1-14	
		Okul çevresinde madde satıcıları	4-3	
		Okul çevresinde üniversite olması nedeniyle kafe ve alışveriş merkezleri var, şüpheli durumda whatsapp ihbar hattı aranarak bilgi veriliyor.	7	
		Seyyar satıcıların madde satması.		19
		Okul civarında kafe oyun merkezleri kullanımı sigara ve madde kullanımı artırmaktadır.	6-2	
		Okul çevresinde yönlendirme yapılmakta, gerekli yasal işlemler yapılmaktadır.		26
	Özenti	Sigara kullanımı özenti ile uyuşturucu kullanımı bilmeden başlamaktadır.	13	
	Zararlı Alışkanlık	Sigara ve madde kullanımı, şans oyunları yerlerine giden çocuklar, kafe ve oyun merkezlerine giden çocuklar gözlemlenmiştir.		27
	Pozitif Durum	Rastlanmamıştır.	11	
		Çok az rastlanmaktadır.	9-8	
	Yorum Yok			24-23-22-21-20-18-17-16-15

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılanların okul çevresinde zararlı alışkanlıklara ilişkin görüşlerinin beş alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkatte alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır.

Çevresel şartların etkili olduğunu düşünen MEB yöneticileri okul çevresindeki büfelerde sigara satışı, okul çevresinde madde satışı, seyyar satıcıların madde satması, okul çevresinde kafe ve oyun merkezlerinin sigara ve madde

kullanımını artırması, esnaf ve mahalle sakinlerinin gereken işbirliğini sağlamamaları vb. etkenler nedeniyle okul çevresinde zararlı alışkanlıkların edinildiğini ifade etmişlerdir. Diğer yönetici, sosyo-ekonomik olarak gelişmemiş mahallelerde internet kafe, nargile salonu, vb. mekânların etkisinden bahsederek, polisiye tedbirlerle önlemler alınmaya çalışıldığını ifade etmiştir.

Yanlış özentiden bahseden MEB yöneticisi, öğrenciler arasında sigara kullanımının özentisi, uyuşturucu kullanımının ise bilinçsizce bilmeden başladığını belirtmiştir. Zararlı alışkanlık etkisinden bahseden yönetici, sigara ve madde kullanımı, şans oyunlarının oynandığı mekânlara yönelen çocuklar, kafe ve oyun merkezlerine giden öğrencilerin gözlendiğini ifade etmiştir. Pozitif durum hakkında, 11 frekanslı MEB yöneticisi okul çevresinde zararlı alışkanlıklara rastlanmadığını, 9 ve 8 frekanslı MEB yöneticisi çok az rastlandığını belirtmiştir. MEB dışındaki yöneticilerden 9 kişi Okul çevresinde zararlı alışkanlıklara ilişkin görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 7: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili sağlığa (hastalık ve kaza vb.) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Hastalık ve kaza vb.	İdari Çözüm	İlgili okul müdürü en yakın sağlık merkezine götürüyor.		27
		Okullarda sağlık çalışanı olmadığında kendi imkânlarıyla gitmektedir		25
		İlk yardım eğitimi verilmeli ve ilk yardım dolaplarının bile çoğu okulda olmadığı görülmüş.		23
		İş güvenliği ve alınan tedbirler	12	
		Gerekli tedbirler alınarak	1-8-7-5	
	Fiziki Durum	Toplu eğitim olduğu için bulaşıcı hastalık hızlı yayılmaktadır.	14-4	
	Çevresel Etkenler	Okul giriş ve çıkış saatlerin de trafik kazaları		19
		Okulun çevresinde fiziksel yapısında kaynaklı	3	
	Mevsimsel Etken	Mevsimsel ve bulaşıcı hastalıklar bazen görülmektedir.	11-6	
	Dikkatsizlik Ve Sınıf Mevcudu	Öğrencilerin dikkatsizliği neden oluyor.	13	
		Toplu eğitim olduğu için bulaşıcı hastalık hızlı yayılmaktadır.	14-4	
	Pozitif Durum	Çok az rastlanmaktadır.	9	
		Doktor ve hemşire var.	10	
		Rastlanmamıştır.	2	26
	Yorum Yok			24-22-20-18-17-16-15

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılanların hastalık ve kaza vb. duruma ilişkin görüşlerinin yedi alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkatte alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır.

İdari çözüm konusunda diğer yöneticiler hastalık ve kaza durumunda kendi imkânlarıyla öğrencileri hastaneye götürdüklerini, MEB yöneticileri ise iş güvenliği ve gerekli tedbirlerin alınması hakkında görüş bildirmişlerdir.

Fiziki durum konusunda MEB yöneticileri toplu eğitim nedeniyle bulaşıcı hastalıkların hızlı yayıldığını belirtmiştir.

Çevresel etkenlerin olduğunu düşünen diğer yönetici, okul giriş-çıkış saatlerinde trafik kazalarının yaşandığından bahsederken, MEB yöneticisi bu durumun okul çevresinin fiziki yapısından kaynaklı olduğunu belirtti.

Mevsimsel etkinin olduğunu düşünen MEB yöneticileri bulaşıcı hastalıkların görülmekte olduğunu söylemişlerdir.

Dikkatsizlik ve sınıf mevcudu konusunda, öğrencilerin dikkatsizliğinin ve toplu eğitimin bulaşıcı hastalığın yayılmasını konusunda 4 frekans ve 14 frekanslı MEB yöneticileri “*Toplu eğitim olduğu için bulaşıcı hastalık hızlı yayılmaktadır*” ve bulaşıcı hastalığın yayılmasını kolaylaştırdığını söylemişlerdir.

Pozitif durum hakkında, 10 frekanslı MEB yöneticisi okulda doktor ve hemşire olduğunu, hastalık ve kaza, vb. rastlanmadığını, 9 frekanslı MEB yöneticisi çok az rastlandığını, 26 ve 2 frekanslı MEB yöneticisi ile diğer yönetici hiç rastlanmadığını belirtmiştir. MEB dışındaki yöneticilerden 7 kişi binanın yapısına ilişkin görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 8: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili sağlığa(temizlik ve hijyen) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Temizlik ve hijyen	İdari Çözümler	Aile birlikleri tarafında toplanan para ile yapıyor, aile birliği parası yoksa temizlik yeterli olmuyor.		27
		Okullarda temizlik yetersiz velilerde toplanan paralarla yapıldığı görülmüş		25
		Personel yetersizliği	11	26
		Gelişen ülke şartları açısından sorun yok, yetersizlik ise maddi imkânlardan kaynaklı	13	
		Gerekli tedbirler	1-5	
		Ödenek yetersizliği	4	
	Yerel İmkân İle	İlaçlama dezenfeksiyonu belediye tarafında düzenli yapılmaktadır.		22
		Okulların su tedariki ve su arıtma cihazlarının rutin denetimi yapılmaktadır.		20
	Eğitim	Aileden gelen temizlik alışkanlıkları	12	
		Öğrenciler kendi evi gibi görerek temiz tutulur	8	
		Kirlilik ve hijyensizlik bulaşıcı hastalığa neden olmaktadır.	6	
	Çevresel Etken	Eski bina düzensiz mahallede olan okul rastlanmaktadır.	2	
	Pozitif Durum	Rastlanmamıştır.	10	
		Temizlik iyi	14-9-7-3	
	Yorum Yok			24-21-19-18-17-16-15

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılanların temizlik ve hijyen durumuna ilişkin görüşlerinin altı alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır.

İdari çözümler noktasında fikir beyan eden diğer yöneticiler okul aile birlikleri tarafından toplanan paralarla temizlik yapıldığını ve yapılan temizliğin ise yetersiz kaldığını beyan etmişler, MEB yöneticileri ise temizlik probleminin ödenek yetersizliğinden kaynaklandığına dair beyanda bulunmuştur. İdari çözümler noktasında MEB yöneticisi ve diğer yönetici 11 ve 26 frekanslı idareciler '*Personel Yetersizliği*' ortak fikir beyan etmişlerdir.

Yerel imkânlar ile temizlik ve hijyenlik konusuna, diğer yöneticilerin temizli ve dezenfeksiyonunu düzenli yaptığını, okulların içme suyu tedarikinde su arıtma cihazlarının rutin denetimlerinin yapıldığını söylemişlerdir. Eğitimin önemini vurgulayan MEB yöneticileri aileden gelen temizlik alışkanlığının, okulu temiz tutmakta önemli olduğunu söylemiştir.

Çevresel etkenin önemli olduğunu söyleyen MEB yöneticisi eski yapı ve çarpık kentleşmenin olduğu mahallelerde temizlik probleminin nispeten daha fazla olduğunu belirtmiştir. Pozitif durum olarak 10 frekanslı MEB yöneticisi, temizlik problemine rastlanmadığından bahsederken, 14,9,7 ve 3 frekanslı MEB yöneticilerinin temizlik ve hijyenin okullarında iyi olduğunu gözlemlemişlerdir. MEB dışındaki yöneticilerden 7 kişi binanın yapısına ilişkin görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 9: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili sağlığa (kantin/yemekhane) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler	
Kantin/Yemekhane	Mevzuat	Mevzuata göre satış sıkıntısı	10		
		Bazı ürünlerin(kola, cips, enerji içeceği) satışı yasak olması doğru bir uygulama.		24	
		Kantinde yasak ürünler satılmaktadır.	4		
		Genel anlamda iyi ama nadir de olsa yasaklı ürün satışları görülüyor.		27	
	Denetim	Rastgele ihale usulü ile seçildiği ve yeteri miktarda denetim yapılmadığı.			25
		Sorun ihmalden kaynaklanır.	13		
		Rutin denetim ve çalışanların kişisel temizlik sıkıntısı	12	23-19	
		Komisyon tarafında sürekli denetim yapılıyor.	1-7-5-3		
	Mekân Kaynaklı	Yetersiz; genelde gün ışığı görmeyen bodrum katlarında bulunmaktadır.	6		
		Yemekhane yok	8		
	Pozitif Durum	Genel anlamda iyi	14-2		
		Kantin mevcut	9		
		İhtiyaca cevap vermektedir.	11	26	
	Yorum Yok				22-21-20-18-17-16-15

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılanların kantin/yemekhane durumuna ilişkin görüşlerinin beş alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar ilgili tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan az olana doğru yorumlanmıştır.

MEB dışındaki yöneticiler 24 frekanslı yönetici “kola, cips, enerji içeceği gibi ürünlerin satışının yasak olmasının doğru bir uygulama” olduğunu ifade ederken MEB yöneticilerinin mevzuatın yasakladığı ürünlerin kantinde satıldığını ifade etmeleri manidardır. MEB yöneticilerinin sıklıkla eğitim kurumlarını ziyaret etmeleri ve denetim görevlerinde bulunması bu gözlemlerine zemin hazırlamış olabilir.

Denetim konusunda görüş belirten MEB ve diğer yöneticiler, rutin denetimlerin yapıldığını, aksaklıkların ise çalışanların kişisel temizliği ile denetimlerin ihmal edildiği zaman problemlerin ortaya çıktığını ifade etmişlerdir.

Mekân kaynaklı, 6 frekanslı MEB yöneticisi yemekhanelerin gün ışığı görmeyen bodrum katlarında olduğunu belirtmiş, 8 frekanslı MEB yöneticisi yemekhanenin hiç olmadığını ifade etmiştir. Pozitif durum konusunda, hem MEB hem de diğer yöneticiler kantin ve yemekhanenin iyi olduğunu ve ihtiyacı karşıladığını belirtmişlerdir. MEB dışındaki yöneticilerden 7 kişi binanın yapısına ilişkin görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 10: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili fiziki durumuna (binanın yapısı) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Binanın yapısı	Bina yapılışı ve dizayn eksikliği	Az alana çok derslik sınıflı okul yapıyoruz.		27
		Betonarme bina		18
		Bina yeniden yapılmaktadır.	7	
		Bina yüksekliği tehlike arz ediyor merdiven kullanımında	14-6-5	
		Bina yapıları kazaya neden olmaktadır.	4	
		Çok katlı bina, dar koridor, eski binalar	1-2	
	Pozitif durum	İyi	9-8	
		4+4+4 Sistemine göre inşa edilmiş.	10	
		Yeni binalarda sorun yok eski binalar revize edilmeli.	13-3	
	Eksiklikler	Boş oda olmaması	12	
		Kapalı spor salonu ihtiyaç	11	
	Yorum Yok			26-25-24-23-22-21-20-19-17-16-15

Tablo 10 incelendiğinde araştırmaya katılanların bina yapısı durumuna ilişkin görüşlerinin dört alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru gidilerek yorumlanmıştır.

Binanın yapımı ve dizayn eksikliğinden bahseden diğer yöneticiler, mevcut okul arazisine çok sayıda derslik yapıldığını söylemiş, MEB yöneticilerinde 14,6 ve 5 frekanslı yöneticiler “Bina yüksekliği tehlike arz ediyor merdiven kullanımında” okul binalarının çok katlı olması nedeniyle yüksek merdivenlerin olduğunu, koridorların dar olduğunu, bu durumda kazalara sebep olduğundan bahsetmişlerdir.

Pozitif durum konusunda, bazı MEB yöneticileri okul binalarının yeni olduğunu, 4+4+4 eğitim sistemine göre inşa edildiğini ve herhangi bir sıkıntılarının olmadığını söylemişlerdir. Eksiklikler konusunda kapalı spor salonları ve okul içinde boş oda olmamasını eksiklik olarak beyan etmişlerdir. MEB dışındaki yöneticilerden 12 kişi binanın yapısına ilişkin görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 11: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili fiziki duruma (bahçenin düzeni) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Bahçenin düzeni	Bahçe Yetersiz	Yeşil alan yetersiz.	10-2	
		Küçük ve düzensiz olduğu görülmüş.		25
		Öğrenci sayılarına göre yetersiz.		18
		Okul çevresi ve bahçe yeşil alan yok	12	
	Yerel İmkânlar	Mevcut durumda yerel yönetimlerin desteği ile yapılıyor.		27
	Bahçe Dizayn	Bahçede kör noktalar için tedbirler	8	
		Okul yeniden yapılmaktadır.	7	
		Kazalar bahçede fazla olmaktadır.	9	
		Bahçe zemini sert asfalt olduğundan düşmeler sonucunda kazalar neden olmaktadır.	4	
		Öğrencilerin güvenliği tehdit etmeyecek şekilde düzenlenmeli	13-3	
	Pozitif Durum	İyi	14-9-5	
		Yeterli	1-11	26
	Yorum Yok			24-23-22-21-20-19-17-16-15

Tablo 11 incelendiğinde araştırmaya katılanların bahçe düzenine ilişkin görüşlerinin beş alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır. Bahçe yetersizliği konusunda görüş belirten tüm kişiler, yeşil alanın azlığı, mevcut alanların kk ve düzensiz olduğu noktasında görüşlerini beyan etmişlerdir.

Yerel imkânlar ile bahçe düzeninin sağlandığını diğer yönetici söylemiştir. Bahçe dizaynı konusunda MEB yöneticileri öğretmenler ile kameraların görüş alanı dışında kr noktalar olduğu, zeminin asfalt gibi sert bir yapıda olması nedeniyle kazalar meydana geldiği ve öğrencilerin güvenliğini tehdit etmeyecek şekilde bahçenin tasarlanması gerekliliğini söylemişlerdir. MEB yöneticileri ve diğer yöneticiler bahçe düzeninin iyi ve yeterli olduğu konusunda fikir beyan etmişlerdir. MEB dışındaki yöneticilerden 9 kişi bahçenin düzenine ilişkin görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 12: Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili fiziki durumuna (okul giriş-çıkış) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Okul Giriş-çıkışı	Pozitif Durum	Güvenli	14-11-10	
		Zabıta ekipleri giriş ve çıkışlarda kontrol yapmaktadır.		19
	Yorum Yok	24-23-22-21-20-17-16-15		24-23-22-21-20-17-16-15
	Yoğunluk	Giriş ve çıkış aynı saat olması izdihama neden olmakta	4	
		Kampüse benzetilmiş	12	
		Yığılmalar olmakta		18
	Çevre Faktörü	Okul yakınına park edilen araçlar sıkıntısı	9	
		Giriş ve çıkışların ana caddeye bakan okullarda kazalar olmaktadır.		25
		Giriş ve çıkışı ana caddeye bakan okullarda trafiğin yoğun olduğu saatlerde problem oluyor. Bazı okullarda kamera sistemi de yok		27
	Güvenlik	Emniyet risk durumuna göre tedbir almaktadır.		26
		Görevli ve nöbetçi öğretmen tedbirleri	8-13-3	
		Kontrolsüz giriş çıkış.	6	
		Milli eğitim kadrosunda güvenlik kadrosu yok temizlik görevlisi bu görevi yapmaktadır, yasal mevzuatı yok	1-5	
	Eğitim	İkili eğitim	2	
Bina yeniden yapıldığı için 2'li eğitim verilmekte de, öğrenciler geç saatte okulda çıkmakta		7		

Tablo 12 incelendiğinde araştırmaya katılanların okul giriş-çıkışına ilişkin görüşlerinin altı alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır.

Pozitif durum hakkında MEB yöneticileri okul giriş-çıkışının güvenli olduğunu söylemişler, diğer yönetici ise belediye zabıta ekiplerinin okul giriş-çıkışlarında kontrollerde bulunduğunu söylemişlerdir. MEB dışındaki yöneticilerden 8 kişi okul

giriş-çıkış durumuna ilişkin görüş belirtmemişlerdir. Yoğunluğun olduğu giriş ve çıkış saatlerinde izdihamın ve yığılmaların olduğu ve okul önüne kampüs benzetmesinde bulunarak öğrenci yoğunluğunu ifade etmişlerdir.

Çevre faktöründen bahseden MEB yöneticisi, okul önüne park edilen araçların sıkıntıya neden olduğunu söylerken, diğer yöneticiler ise okul kapısı ana caddeye bakan okullarda trafik kazası ve yoğunluğu gibi sıkıntıların yaşandığını gözlemlediklerini ifade etmişlerdir.

Güvenlik konusunda diğer yönetici emniyetin risk durumuna göre tedbirler aldığından bahsetmiş, MEB yöneticileri ise okul giriş ve çıkışındaki görevli personelin ve nöbetçi öğretmenin alması gereken tedbirler hakkında yorumda bulunmuştur. 1 ve 5 frekanslı MEB yöneticisi “*Milli Eğitim kadrosunda güvenlik kadrosu yok. Temizlik görevlisi bu görevi yapmaktadır. Yasal mevzuatı yok.*” beyanında bulunmuştur. Eğitim noktasında görüş belirten MEB yöneticileri ikili eğitimin olduğu okullarda eğitimin erken saatlerde başlaması ve geç saatlerde bitmesinin, hava karardıktan sonra öğrencilerin okula giriş-çıkış yapmasına neden olduğu ve bu durumun okul çıkışında öğrenci velileri ile birlikte izdihama neden olduğunu belirtmiştir.

Tablo 13 Güvenli okul oluşturulmasında mevcut durumla ilgili okula erişime (okul servisleri) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Okul servisleri	Denetim	Servis hizmetleri dağınık olduğundan dolayı denetim zor oluyor, emniyetin iş gücünü arttırıyor, denetim kaymakamlıklarla kurulan komisyonlarla denetleniyor.		27
		Komisyon tarafında denetimler.	8-7-13-3	26
		Büyükşehir belediyesi tarafında kontrol edilmektedir.		19
		Bazı servisler fazla öğrenci taşımakta ve hostes bundurmamakta	4	
	Yönetmelik	Servis hizmet yönetmeliği yetersizdir. Okul müdürlükleri sadece denetim yapıyor fakat yaptırımı yoktur.	1-5	
		Bu hizmeti verenlerin tam anlamıyla belirli standartta olmadığı görülmüş.		25
	Yorum Yok			24-23-22-21-20-18-17-16-15
	Pozitif Durum	Rastlanmamıştır.	14-10-9	
	Çevresel Faktör	Trafik yoğunluğu	11-2	
		Servis ve yürüme şeklinde okula gelmektedir.	12	
Yanlış Model	Servis şoför ve hosteslerin yanlış davranışları örnek oluşturmakta	6		

Tablo 13 incelendiğinde araştırmaya katılanların okul servislerine ilişkin görüşlerinin altı alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır.

Denetim noktasında MEB ve diğer yöneticiler Kaymakamlık, Okul ve Büyükşehir Belediyesi tarafından servislerin denetlendiğini ifade etmişlerdir. Yönetmelik noktasında MEB yöneticileri servis hizmet yönetmeliğinin yetersiz olduğunu, okul müdürlüklerinin denetim yaptığını ancak idari yaptırım gücü olmadığını söylerken, diğer yönetici servis hizmetini sağlayanların belirli bir standart içinde olmadıklarını söylemişlerdir. MEB dışındaki yöneticilerden 9 kişi okul

servislerine ilişkin görüş belirtmemişlerdir. Pozitif durum 14, 10 ve 9 frekanslı MEB yöneticileri okul servislerine dair bir probleme rastlanmadığını ifade etmişlerdir.

Çevresel faktörlerin etkili olduğunu söyleyen 11 ve 2 frekanslı MEB yöneticileri okul önündeki trafik yoğunluğundan bahsederken, 12 frekanslı MEB yöneticisi ise bazı öğrencilerin servis kullanmadan yürüyerek okula geldiklerini söylemişlerdir. Servis şoförü ve hosteslerin yanlış davranışlarının yanlış model oluşturduğunu söylemişlerdir.

4.2. İkinci Alt Problem Güvenli okulla ilgili olması gereken duruma ilişkin yerel yöneticilerin görüşleri nasıldır?

Tablo 14:Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili asayişe (okul içinde kavga ve zorbalık) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Okul içinde kavga ve zorbalık	Eğitim	Öğrenciler ile birlikte ailelerinde eğitilmesi gerekmektedir.	10	
		Rehabilitasyon çalışmaları yapılmalı, sosyolog ve psikologlardan faydalanılmalı.		16
		Gerek aile gerekse rehber hoca öğrencilere hedef koymalı ve ulaşma yolların öğretilmesi		25
	Rehberlik ve değer	Okul rehberlik servisi riskli bireyler ile ilgili çalışma	3	26
		Öğrenci ve ailelerin hatırlarını sormalı gerekirse aile ziyareti yapmalı.	7	
		Milli ve manevi değerlere önemi	9	24
		Çocuklar kendilerine değer verildiği hissi ve ben anlayışı yerine biz anlayışı	8	
	Sosyal aktiviteler	Okul kontenjanları makul olmalı, sosyal aktiviteler yapılmalı, uzmanlar tarafından seminerler düzenlenmelidir.	6	
		Kavga ve zorbalığın önüne geçmek için belediyenin kültür merkezlerine boş zamanlarda yönlendirilmeli		17
		Belediye ve spor kulüpleriyle iş birliği	14	
		Okuma, tiyatro, müzik ve gezi etkinlikleri	12-13	
	İdari yetki	Zabıta birimlerine emniyet yetki devri ile birlikte otokontrol daha kolay olur.		15
		Gerekli tedbirlerin zamanında alınması	11	
		Öğrenci sayısı makul seviye olmalı ve güvenlik görevlisi olmalı.	1-5-4	
		mobbing, bullying durumunda şikâyet mekanizması caydırıcı veya etkili yapının uygulanması lazım.		27
		Okul azami 800 kişi, sınıf mevcudu 40 kişi, boş ders olmamalı, sportif faaliyetler	2	
	Yorum yok			23-22-21-20-19-18

Tablo 14 incelendiğinde araştırmaya katılanların okul içinde kavga ve zorbalığa ilişkin görüşlerinin beş alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır. Eğitimin önemine vurgu yapan MEB yöneticisi öğrencilerle birlikte ailelere de eğitim verilmesini savunmuştur. Diğer yöneticiler ise rehabilitasyon çalışmaları ile psikolog desteğinden faydalanılmasını, gerek aile gerekse de rehber öğretmenlerinin öğrencilerin hedef belirlemede ve bu hedeflere ulaşmasında yardımcı olmaları gerektiğini ifade etmişlerdir.

MEB ve diğer yöneticiler, riskli bireylerle ilgilenilmesi gerektiğini, milli ve manevi değerlere önem verilmesi gerektiğini ve çocuklara değerli olduklarının hissettirilmesinin sağlanması hakkında benzer görüşler söylemişlerdir.

Sosyal aktiviteler konusunda MEB yöneticileri, okul kontenjanlarının makul sayıda olması gerektiği, sosyal aktivitelerin yapılması, okuma, müzik, gezi gibi etkinliklerin yapılması ve belediye, spor kulüpleri ile iş birliği yapılması gerektiğini beyan etmiş, diğer yönetici ise kavga ve zorbalığın önüne geçmek için çocukların boş vakitlerinde belediyenin kültür merkezlerine yönlendirilmesini ve kültür merkezlerindeki sosyal aktivitelerin önemini vurgulamışlardır. MEB yöneticilerinin beyan ettikleri taleplerinin Belediye kültür merkezlerince karşılanabileceği kanaati şahsında hâsıl olmuştur.

MEB yöneticileri okul içinde kavga ve zorbalığın önlenmesi noktasında okul mevcut sınıflarının az olması, güvenlik görevlisinin olması ve gerekli tedbirlerin alınması noktasında idari yetkinin önemini vurgulamış, diğer yöneticiler ise emniyet müdürlüğünün bazı yetkilerinin belediye zabıtasına devredilmesinin mobing ve bullying durumunda şikâyet mekanizmasının caydırıcı olabileceğini söylemişlerdir. Diğer yöneticilerden 6 kişi okul içinde kavga ve zorbalığa ilişkin görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 15: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili asayişe (okulda zararlı alışkanlık) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Okulda zararlı alışkanlık	Seminer çalışmaları	Zararlı alışkanlıklar için gerekli uzmanlar tarafında çalıştay, proje, seminerler	6-5	26
		Aile ve çevrede iyi örnekler, kötü alışkanlıklar anlatılmalı, disiplin kuralları uygulanmalı	2	
		Basında yararlı ve zararlı kamu spotları	9	
		Zararlı alışkanlık ile ilgili eğitim verirken merak uyandırmayacak şekilde verilmeli		24
		Aile öğrencilere zararlı alışkanlıklar hakkında sık sık seminer verilmeli		25
		Beslenme bilgilendirilmesi, zararlı alışkanlıkların anlatmak için belediye üniversite, kaymakamlıklar seminer yapmalıdır.		27
	Sosyal doku	Veli ve okul işbirliği ve teknik destek	1-4-3	
		Öğretmenlerin sigara kullanımı olumsuz etki	7	
		Bağımlılık merkezleri ile aile destek merkezleri okullara yakın yerde açılmalı ve okul ile koordine edilmeli		15
		Aile ve sosyal yapı iyi bilinmeli	8	
	Yasal mevzuat	Sigara kullanımı suç olmalı		16
	Güvenlik	Emniyet güçleri tarafında sık sık eğitim	14	17
		Duman sensörlerin kurulumu	11	
		Maddeye ulaşımını engellemek	13	
		Kontrol	12	
	Yorum yok		10	23-22-21-20-19-18

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılanların okulda zararlı alışkanlığa ilişkin görüşlerinin beş alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru gidilerek yorumlanmıştır.

Diğer yöneticilerden 6 kişi, MEB yöneticilerinden 1 kişi okulda zararlı alışkanlıklara ilişkin görüş belirtmemişlerdir. Seminer çalışmaları hakkında MEB ve diğer yöneticiler uzmanlar tarafından zararlı alışkanlıklar hakkında sık sık seminerler verilmesi gerektiği, eğitim verilirken alışkanlıklara karşı merak uyandırılmaması ve kamu spotlarının basında yer almasının faydalı olacağını söylemişlerdir.

Sosyal dokunun önemine dair MEB yöneticileri, ailelerin sosyal yapısının bilinmesinin öğrenci ve aile işbirliğine katkı sağladığı, öğretmenlerin bizzat kendilerinin sigara gibi zararlı alışkanlıklardan uzak durarak olumsuz örnek oluşturmamasının önemini vurgulamışlardır. Diğer yönetici ise bağımlılık merkezleri ile aile destek merkezlerinin okullara yakın mesafede açılmaları ve okul ile koordine içinde olmaları gerektiğini söylemişlerdir; fakat bağımlılık merkezinin okula yakın olması çocukların zararlı alışkanlıklara karşı merak duygusunu uyandırabilmektedir. Diğer yönetici, sigara kullanımının yasal mevzuat ile suç olması gerekliliğini savunmuştur. Güvenliğin gerekliliği noktasında fikir beyan eden MEB yöneticisi, otokontrol mekanizmaları, maddeye erişimi engelleme, okul içinde duman sensörleri kurulumu ve emniyet güçlerinin sık sık eğitim vermesine dair görüş bildirmişlerdir.

Tablo 16: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili asayişe (okul çevresinde kavga ve zorbalık) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler	
Okul çevresinde kavga ve zorbalık	Sosyal aktivite	Okul ile ilişkisi kesilen öğrenciler İSMEK ve Halk eğitim merkezleri tarafında meslek edinilecek kurlar		26	
		Belediye, emniyet vb birimler irtibatlı olunmalı ve bununda çevre tarafında bilinmesi sağlanmalı	8		
		Şehir planlaması yapılırken sosyal aktiviteler için yer ayrılmalı		17	
	Rehberlik ve bilgilendirme	Rehber hoca tarafında şiddete milli öğrenciler belirlenmeli adli olay ise okul polisi ile iletişime geçmeli yoksa her bir hoca tarafında çözülerek okul dışına çıkmasına engel olunmalı			25
		MOP önlemleri ve çevre esnafları bilgilendirmeli	6		
		Şiddetin doğuracağı zararlar ve öfke kontrol anlatılmalı	9		
	Güvenlik	Kolluk kuvvetlerinin sayısını artırmak gerekli; özellikle sivil polislerin görevlilerini arttırarak okul aile birlikleri rol üstlenmeli ve çevrede çalışma yapmalı			27
		Gerekli önlemler alınmalı			16
		Okul ve çevresinde zabıta yetkili olmalı ve denetimi zabıta yapabilir			15
		Kolluk kuvvetlerin tedbirleri	1-14-13-5-3		19
		Kavga gürültüden uzak temiz çevre sunmak	12		
		Cadde ve sokaklarda kamera	10		
		Okulda güvenlik görevlilerinin kavga ve zorbalık durumuna müdahale yetkisi olmalı	7-4		
	İdari uygulama	Orta öğretim disiplin yönetmenliği uygulanmalı		11	
		Okul yönetimi çıkışlarda tedbir almalı		2	24
Yorum yok				23-22-21-20-18	

Tablo 16 incelendiğinde araştırmaya katılanların okul çevresinde kavga ve zorbalık hakkındaki görüşlerinin beş alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır.

Diğer yöneticilerden 5 kişi okul çevresinde kavga ve zorbalık hakkında görüş belirtmemişlerdir. Sosyal aktivitelerden bahseden diğer yöneticiler, şehir planlanırken sosyal aktivitelere yer ayrılması gerekliliğini, okul ile ilişkisi kesilen

öğrencilere İSMEK veya Halk Eğitim Merkezleri aracılığıyla meslek kazandırmanın sağlanmasını vurgulamışlardır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) yöneticisi ise belediye ve emniyet birimlerinin irtibatlı olmasını ve bu irtibatın da sosyal çevre tarafından da bilinir olması gerekliliğini savunmuştur.

Rehberlik ve bilgilendirme konusunda görüşünü beyan eden diğer yönetici rehber hocasının şiddete meyilli öğrencileri belirlenmesini, adli bir olayın meydana gelmesi durumunda okul polisi ile irtibata geçmesini, adli olay değil ise rehber öğretmen tarafından olayın çözüme kavuşturularak konunun okul içinde kalmasının sağlanmasını söylemiştir.

MEB yöneticileri ise MOP önlemleri ile çevre esnafları bilgilendirmenin gerekliliğini ve öfke kontrolünün nasıl sağlanabileceğini vurgulamışlardır.

Güvenlik önlemleri hakkında diğer yöneticiler, sivil polislerin sayısının artırılması, aile birliklerinin rol üstlenmesi ve zabitanın yetkisinin artırılarak denetimlerin zabıta tarafından sağlanmasına ilişkin fikirler beyan etmiştir. MEB yöneticileri ise cadde ve sokaklarda kamera olmasını, kolluk kuvvetlerinin tedbirlerini artırmasını, okul çevresinde kavga ve zorbalık olduğu zaman müdahalede bulunacak güvenlik görevlisinin olması hususunda fikir beyan etmiştir. MEB yöneticilerinde 7 ve 4 frekanslı yöneticiler “*Okulda güvenlik görevlilerinin kavga ve zorbalık durumuna müdahale yetkisi olmalı*” diyerek fikir beyan etmişler. İdari uygulamalar ile ilgili MEB yöneticileri ortaöğretim disiplin yönetmeliğini idare tarafından uygulanması gerekliliğini ve okul çıkışlarında idarenin tedbir alması yönünde fikir beyan etmişlerdir.

Tablo 17: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili asayişe (okul çevresinde zararlı alışkanlıklar) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Okul çevresinde zararlı alışkanlıklar	Denetim ve tedbir	Sağlık müdürlüğü ve emniyet sıkı denetim		27
		Kamuya açık alanlar polis ve kanunen güçlendirilmiş zabıta daha sıkı denetim yapmalı		19-15
		Çevre civarda ki kafe ve alışveriş merkezleri zabıta tarafında sürekli denetim	7	24
		Denetim sıklığı ve personel takviyesi		26
		Kolluk kuvvetleri tedbirleri	1-14-5-4-3-2	
	Sosyal çevre	Okul çevresinde zararlı alışkanlık edinilecek mekân olmaması spor ve aktivite yerleri olmalı		25
		Çevre istihbaratı yapılmalı esnaflarda ve gerekli bilgi emniyete verilmeli	8	
		Emniyet, mahalle sakinleri ve esnaf ile işbirliği	12-10-9	
	Yasal Prosedür	Okul çevresi büfelerin 18 yaş altı satışları yasaklanmalı	11-6	
		Ağır yaptırım olmalı	13	
Yorum yok			23-22-21-20-18-17-16	

Tablo 17 incelendiğinde araştırmaya katılanların okul çevresinde zararlı alışkanlıklar hakkındaki görüşlerinin dört alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır.

Diğer yöneticilerden 7 kişi okul çevresinde zararlı alışkanlıklar hakkında görüş belirtmemişlerdir. Denetim ve tedbirler noktasında MEB yöneticileri kolluk kuvvetleri tarafından tedbirler alınması gerektiğini, diğer yöneticiler ise sağlık müdürlüğü, emniyet, zabıta gibi kurumların okul çevresindeki kafe, alışveriş merkezi ve kamuya açık diğer yerleri denetlemesi hakkında fikir belirtmişlerdir.

MEB yöneticileri sadece kolluk kuvvetlerinin denetimlerinden bahsederken, diğer yöneticiler başka kurumların da denetimlerde bulunması gerektiğini ifade etmeleri olaya farklı bir yorum katmıştır.

Sosyal çevrenin etkisinden bahseden MEB yöneticileri, genel anlamda mahalle sakinleri, esnaf ve emniyet işbirliğinden bahsederken diğer yönetici ise okul çevresinde öğrencilerin zararlı alışkanlık edinebilecekleri mekânların olmaması, sportif ve kültürel faaliyetlere katılabileceği mekânların olmasının önemini vurgulamıştır. MEB yöneticileri, okul çevresinde zararlı alışkanlıklara neden olabilecek maddelerin kesinlikle yasaklanması ve uymayanlara da ağır yaptırımlarda bulunulması gerekliliğini belirtmişlerdir.

Tablo 18: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili sağlığa (hastalık ve kaza vb.) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Hastalık ve kaza vb.	Personel	İlk yardım ekibi olmalı	10	
		Bilinçlendirme uygulanmalı, kalabalık okullarda sağlık personeli	2	
		Her okulda sağlık görevlisi olmalı		27
		Yönetici ve öğrencilere ilk yardım eğitimi mümkünse sağlık personeli bulundurulmalı		25-22-15
		Gerekli tedbirler alınarak	1-8-7-5	
	Önleyici faktörler	Hemşire bulunmalı, kitap ağırlığı taşıyacağı kadar olmalı, okul iç düzenli tehlike arz etmemeli, sıralar ergonomik olmalı		24
		Rehberlik servisi öğrencileri takip etmeli	8	
		Önleyici önlemler	14-11-5	19
		İş güvenliği protokolü	1-13-12-9-3	
		Sağlık taramaları ilgili kurumca arttırılmalı ve uyarı levhaları		26
	Kurumlar ile işbirliği	Aile hekimler ve semt poliklinikleri okullara yakın yerde olmalı		17
		İlçe sağlık müdürlüğü ile iş birliği	6-4	
		Okul civarında devlet veya özel hastane olabilir protokol imzalanmalı	7	
	Eğitim	Bulaşıcı hastalık, kazalara yönelik ve ilk yardım eğitimi seviyelerine göre		23
	Yorum yok			21-20-18-16

Tablo 18 incelendiğinde araştırmaya katılanların hastalık ve kaza, vb. hakkındaki görüşlerinin beş alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok

olandan aza doğru yorumlanmıştır. Okullarda sağlık personelinin olması gerektiğini düşünen MEB yöneticileri ve diğer yöneticiler sağlık personelinin olmasıyla beraber ilk yardım eğitimi verilmesini savunmuşlardır.

Önleyici faktörler konusunda görüş beyan eden MEB yöneticilerinden 1, 13, 12, 9, 3 frekanslı kişiler, “*iş güvenlik protokolünün önemini vurgulamışlardır*”. MEB yöneticileri, rehberlik servisinin öğrencileri takip ederek önleyici tedbirler alınmasının gerekliliğini söylemiş, diğer yöneticiler okulda hemşire görevlendirilmesi, öğrencinin çantasının taşıyabileceği ağırlıkta olması ve okul iç mimarisinin tehlikeye yol açmayacak şekilde planlanması gerekliliğini söylemişlerdir.

MEB yöneticilerinden bazıları, İlçe Sağlık Müdürlüğü ile iş birliği yapılmasını, bazı yöneticiler özel ve devlet hastaneleri ile protokol imzalanması gerekliliğini söylemişlerdir. Diğer yönetici ise aile hekimleri ile semt polikliniklerinin okullara yakın yerlerde olmasını söylemişlerdir.

Eğitimin önemine dair diğer yönetici bulaşıcı hastalık ve kazalara yönelik ilk yardım eğitiminin verilmesini söylemiştir. Diğer yöneticilerden 4 kişi hastalık ve kaza vb. hakkında görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 19: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili sağlığa (temizlik ve hijyene) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler	
Temizlik ve Hijyen	Personel	Hizmet alımı yolu ile ilgili yeteri miktarda personel olmalı.		25	
		Belediye personel desteği vermeli.	14		
		Personel istihdamı.	9		
		Temizlik memuru veya yardımı	2	26-15	
	Ekonomik faktör	Kamu okullarında ödenek olmalı.			27
		Okullara maddi imkân sağlanmalı.	13-4		
	Eğitim	Aile ve okul işbirliği ile temizlik ve hijyen eğitimi işbirliği		12-11	
		Okul idaresine temizlik ve kişisel temizlik hakkında eğitim verilmeli.			23
		Temizlik ve hijyen konusunda hizmet içi eğitim		1-5	
		Çalışanların hijyen ve temizlik sertifikası olmalı.		7-6	
	Gerekli işbirliği ve özveri	Sınıflarda nöbetleşe temizlik ile öğrencilere yaptırılmalı.			24
		Temizliğin okul tarafında yapılması denetiminde sağlık kuruluşu tarafında yapılmalı			22
		Beyaz bayrak kriteri		3	
		İdareci, öğretmen, öğrenci, hizmetli ve diğer paydaşlar okulu evi gibi gördüğü zaman temiz ve hijyenik ortam oluşur.		8	
	Yerel imkânlar	Okulların temizliği yerel yönetimler yapmalı camii gibi			20
		Yerel yönetimlere yetki ve bütçe verilmeli bazı yerel yönetimler yapıyor bazıları da yapmıyor karmaşa var.			17
Yorum yok				21-19-18-16-10	

Tablo 19 incelendiğinde araştırmaya katılanların temizlik ve hijyen hakkındaki görüşlerinin altı alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değerı çok olandan aza doğru yorumlanmıştır. MEB ve diğer yöneticiler temizlik ve hijyen açısından ortak görüş olarak personel istihdamının öneminden bahsetmişlerdir. Diğer yöneticiler ve MEB yöneticileri okulların temizlik ve hijyeninin artırılması için denek ayrılması gerekliliğine dair ortak görüş ifade etmişlerdir.

Eğitim konusunda, MEB yöneticileri okul ve ailenin işbirliği içinde olmasını, temizlik ve hijyen noktasında hizmet içi eğitim verilmesini, varsa temizlik personelinin sertifikalı olması gerektiği noktasında düşüncelerini söylemişlerdir. Diğer yönetici ise okul idaresine temizlik ve kişisel temizlik eğitimi verilmesi söylemiştir.

Gerekli iş birliği ve özveri hakkında MEB yöneticileri idareci, ğretmen, ğrenci, hizmetlilerin okulu kendi evi gibi görmesinin sağlanması ve beyaz bayrak kriterlerine dikkat edilmesinin okul temizliğini sağlayacağını, diğer yönetici temizliğin okul yönetimi tarafından yapılması, denetimin ise sağlık kuruluşu tarafından yapılmasını söylemiştir. Diğer yöneticiler, okulların temizliğini yerel yönetimlerin yapması gerektiğini söylemiş, bazı yerel yönetimlerin bu işi üstlenmemesi nedeniyle ortada bir karmaşa olduğunu söylemişlerdir. Diğer yöneticilerden 5 kişi temizlik ve hijyen hakkında görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 20: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili sağlığa (kantin/yemekhane) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Kantin/Yemekhane	Denetim	15)denetimi yapan çok müdürlük var tek elden denetim yapılmalı		15
		Denetimlerin düzenli olarak yapılması ve satışı yasak ürünler engellenmeli	14-13-12-4-3	25-23-20-19
		8) Yemekhane yok kantin denetimi yapılmaktadır	8	
		26-1-5) İlçe gıda tarım müdürlüğü sık sık denetim	26-1-5	26-1-5
		2) Kantin bodrum katında olmamalı ve sıkı denetim	2	
	Kanuni yaptırım	27) Yasak ürün satanların bir daha kantin ihalesinde men edilmeli		27
	Fiziki yapı	9) Yetersiz	9	
		6) Kantinlerin okul bahçelerinde olmalı	6	
	Öğrenci odaklı	24) Sağlık bakanlığı tavsiye ettiği ürünler satılmalı, kar marjı düşük raf ömrü kısa ürünler satılmalı, yemekhane çocuğun yaşına göre yemek menüleri olmalı x		24
		10) Kantin olmamalı	10	
Eğitim	7) Sağlıklı beslenme ile ilgili öğrenci ve velilere seminerler verilmeli	7		
Yorum yok			22-21-18-17-11-16	

Tablo 20 incelendiğinde araştırmaya katılanların Kantin/Yemekhane hakkındaki görüşlerinin altı alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır.

Denetim ile ilgili görüşlerini belirten 14, 13, 12, 4, 3, 25, 23, 20 ve 19 frekanslı yöneticiler “Denetimlerin düzenli olarak yapılması ve satışı yasak ürünler engellenmeli” diye görüş belirten MEB yöneticisi ve diğer yöneticiler denetimin tek elden düzenli yapılmasını ve satışı yasak ürünlerin satılmasının engellenmesi gerektiğinden bahsetmiştir. Bazı okul kantinlerinin bodrum katında olduğunu ve kantinlerin bodrum katta olmaması gerekliliğine dair görüş beyan etmiştir. Diğer

yöneticilerden 27 frekanslı yönetici yasak ürün sattığı tespit edilen kantin görevlisinin bir daha okul kantin ihalesine girmesinin engellenmesi gibi bir kanuni yaptırımın uygulanması görüşünü savunmuştur. Fiziki yapının etkisinden bahseden MEB yöneticileri, okul içi alanının yetersiz olduğunu ve kantin biriminin okul bahçesinde olması gerekliliğinden bahsetmiştir.

Kantinin öğrenci odaklı olmasını savunan diğer yönetici sağlık bakanlığı tavsiye ettiği ürünleri satılmasını ve yemekhanede çocuğun yaşına göre menü çıkarmalı diye fikir beyan ederken MEB yönetici ise kantin olmamalı diye fikir beyan etti. Eğitimin öneminden bahseden MEB yöneticisi sağlıklı beslenme konusunda öğrenci ve velilere seminer verilmesini savunmuştur. Diğer yöneticilerden 6 kişi Kantin/Yemekhane hakkında görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 21: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili fiziki duruma (binanın yapısı) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler	
Binanın yapısı	Denetim	Belediye ruhsat verirken denetimi sıkı tutmalı.		17	
		Mevcut bina yapıları incelenerek düzeltilmeli.	13	15	
	Fiziki yeterlilik	Bina projelendirilirken gerek şeyler düşünülmeli.	8-5		
		En fazla 4 katlı olmalı merdivenler ve koridorlar geniş olmalı.	14-2		
		Binalar 2 katlı olmalı, bahçesi yeterli olmalı, gayrisihhi işletmeler olmamalı, trafik sürekli kontrol yapmalı.	1		
		Tuvaletlerin alaturka olmaması sıkıntı	12		
		Fiziki alan yetersiz ve teknolojik altyapı yenilenmeli	9		
	Sosyal aktivite	İmar tahsisi yapılırken sosyal tesislere ve spor komplekslerine yakın veya beraber olan yerle tahsis edilmeli, sorunsuz araziler eğitim alanı olarak tahsis edilmeli.		27	
		Spor salonu ihtiyaç	11-10		
		Öğrencilerin kendisini şarj ve deşarj edeceği yerler olmalı.	7		
	Yorum yok			3	26-25-24-23-22-21-20-19-16

Tablo 21 incelendiğinde araştırmaya katılanların binanın yapısı hakkındaki görüşlerinin dört alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır. MEB yöneticileri ve diğer yöneticiler belediyenin ruhsat verirken denetimi sıkı tutması ve mevcut binaların yeniden incelenerek düzeltilmesi noktasında ortak fikir beyan etmiştir.

Fiziki yeterlilik noktasında görüş beyan eden MEB yöneticileri bina projelendirilirken gerekli şeylerin düşünülmesi noktasında öneri olarak fikirler söylediler. Binanın kat sayısı, merdiven ve koridor genişliği, teknoloji, altyapı, tuvaletlerin alaturka olması ve bahçelerin geniş olması gibi önerilerde bulunmuşlardır.

Sosyal aktivite öneminde bahseden diğer yönetici okullara imar tahsis yapılırken sosyal tesislere ve spor komplekslerine yakın ve beraber olan yerlere tahsisi edilmesi ile ilgili fikir beyan etmiştir. MEB yöneticileri ise spor salonlarına ihtiyaç olduğu ve öğrencilerin bu alanlarda şarj ve deşarj olabileceği hakkında fikir beyan etmişler. Diğer yöneticilerden 9 kişi Binanın yapısı hakkında görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 22: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili fiziki duruma (bahçenin düzeni) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Bahçenin düzeni	Fiziksel durum	Uygulama için bahçe olmalı.	10	18
		Fiziki alan yetersiz.	9	26
		Bahçe zemin yumuş olmalı asfalt, parke gibi olmamalı.	1-5-4	24
		Yeteri kadar büyük olmalı iyi peyzaj düzenlenmesi ve ağaçlandırmanın sağlanması.		25
		Spor salonu yok ve çevre düzenlenmesi yeterli değil.	12	
		Bahçe bitki ekimine ve hayvan beslemeye uygun olmalı.	2	
	Yerel yönetimler	Bahçe tertip ve düzenin gerekli tedbirler alınarak gerekirse yerel yönetim desteği...	8-6	
		Varsa eksiklik ilgili makamlar ile görüşülerek düzeltilmeli.	13-3	
		Yerel yönetimler bu noktada gerekeni yapıyor		17
		Okul spor etkinlikler alanı yerel yönetimler tarafında yapılmaktadır		21
	Öğrenci nüfusu	Öğrenci sayısı çok olunca ya 2'li eğitim veya bahçeye prefabrik sınıf yapılıyor.		15
		Bahçesi yeterli olmayan okullar öğrenci sayısı azaltmalı	14	
	Tavsiye	Genel bütçeden para ayrılmalı, bahçeler veli ve öğrencilerin ortak kullanacağı şekli ile dizayn edilmeli.		27
		Sanayilerin okulda uzak olması	7	
	Yorum yok		11	23-22-20-19-16

Tablo 22 incelendiğinde araştırmaya katılanların bahçe düzeni hakkındaki görüşlerinin beş alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru gidilerek yorumlanmıştır.

Fiziki durum ile ilgi görüş belirten MEB ve diğer yöneticiler genel olarak fiziki alanın ve peyzaj düzenlemesinin yetersiz kaldığı, bahçe zemininin yumuşak bir malzeme ile kaplanması gerekliliği ve okul bahçesinde bitki yetiştirilmesi ile hayvan beslenmesinin uygun olmasına dair ortak fikirler beyan etmiştir. Diğer yöneticiler bahçe düzeninin yerel yönetim tarafından sağlanmasını önerirken, MEB yöneticileri yerel yönetim ve ilgili makamlar ile görüşülmesini önermişlerdir.

Öğrenci yoğunluğu hakkında, diğer yönetici bu sorunun çözümüne yönelik okul bahçesine prefabrik sınıf yapıldığını söylerken MEB yöneticisi ise tam aksine bahçesi yetersiz olan okullarda öğrenci sayısının azaltılması gerekliliğini söylemiştir.

Bahçe düzeni için tavsiyede bulunan diğer yönetici genel bütçeden ödenek ayrılmalı derken, MEB yöneticisi sanayi tesislerinin okuldan uzak olmasını söylemiştir.

Bahçe düzeni hakkında bir MEB yöneticisi, beş de diğer yönetici görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 23: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili fiziki duruma (okul giriş-çıkış) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler
Okul Giriş-çıkışı	Güvenlik	Zabıta kadrosu arttırılarak zabıta önlem alabilir.		19
		Gerekli tedbirlerin alınması,		18
		Yerel yönetimlerin değil emniyetin görevi		17
		Turnikeler olmalı giriş ve çıkışta ve mutlaka güvenlik görevlisi	1-5	
		Kart ile giriş çıkış, güvenlik, veli girişi ve çıkış kayıt edilmeli.		24
	Önlemler	Görevlilerin görevlerini yapmaları takip edilmeli.	13-3	
		Dikkatlerin dağıldığı konsantrasyon azaldığı zamanlar. Dikkatleri üst seviyede tutabilmek için gerekli tedbirler alınmalı, geliş ve çıkış saatleri ailelere bilgi verilmeli	8	
	Okulun yapısı	Okullar teknik yeniliklere açık olmalı, giriş ve çıkışı caddeye bakan okullarda kamera sistemi ve mobese kurulmalı.		27
		Okul giriş ve çıkış da ana caddeye bakan okullarda trafik ya durdurulması ve ya başka cadde yönlendirilmeli.		25
		Gerekli şekilde dizayn edilmeli.		15
		Turnikeler olmalı giriş ve çıkışlarda.	6	
		4) Mümkünse giriş ve çıkışlar farklı yerden olmalı.	4	
	Eğitim sistemi	Meslek liselerinde ikili eğitim olmamalı.	14-7	
		Tekli eğitim sistemi olmalı sabah 09,00 akşam 15,00 bitiş olmalı.	2	26
	Yorum yok		12-11-10-9	23-22-21-20-16

Tablo 23 incelendiğinde araştırmaya katılanların okul giriş-çıkış hakkındaki görüşlerinin beş alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır.

Güvenlik ile ilgili görüş beyan eden diğer yöneticilerden 19 frekanslı yönetici zabıta kadro sayısı artırılarak güvenliğin sağlanabileceğini, 17 frekanslı yönetici konunun yerel yönetimin görev alanında olmadığını emniyet birimlerinin görevi olduğunu söylemiştir. MEB yöneticileri ise okul kapılarında turnikelerin olmasını ve güvenlik personelinin görevlendirilmesini savunmuştur. MEB yöneticileri, okul idaresinin gerekli tedbirleri almasını, öğrenci giriş ve çıkış saatleri hakkında ailelere bilgi vermesini önermiştir.

Diğer yöneticiler okulların ana caddeye bakan tarafının mobese vb. kamera sistemleri ile izlenmesi ve okul giriş-çıkış saatlerinde trafiğin başka caddeye yönlendirilmesinin daha doğru olacağını ifade etmiştir. MEB yöneticileri ise giriş çıkışların turnike ile yapılmasını, mümkünse okulun farklı bir kapısından giriş-çıkış sağlanmasının daha doğru olacağını beyan etmiştir. Eğitim sistemi hakkında diğer yönetici eğitimin sabah 09.00, akşam 15.00'te bitmesini önerirken, MEB yöneticileri ikili eğitim olmamasını ve eğitimin sabah 09.00'da başlayıp akşam 15.00'te bitmesini ifade etmiştir. Okul giriş-çıkış hakkında dört MEB yöneticisi, beş de diğer yönetici görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 24: Güvenli okul oluşturulmasında olması gereken durum ile ilgili Okula erişime (okul servisleri) ilişkin görüşler

Tema	1.Kategori	2.alt kategori	MEB	Diğer yöneticiler	
Okul servisleri	Denetim	Denetimin ilçe belediyesi tarafında yapılmalı.		19	
		Büyükşehir belediye düzenleme yapmalı sıkı denetim yapmalı.		17	
		Denetim	13-6-4-3		
		Komisyon servisleri düzenli denetlemeli.	8		
	Yönetmelik	Okul servislerine standart getirilmeli ve standarda uyulup uyulmadığına göre denetim yapılmalı.			25
		Mümkünse okul servisleri tel elden olmalı.			27
		Yönetmenlik yeterli değil ve yaptırım cezası yeterli olmalı.	1-5		
	Eğitim	Şoför ve hostes eğitim verilmeli.	10		26
		Suç işlememiş ve çocuk eğitimi almış olmalı.			24
	Sağlık	Servis taşımacılığı yapan kişilerin sağlıklarının yerinde olduğunu gösterir heyet raporu	7		
	Pozitif durum	Sıkıntı yok	12		
	Adrese Dayalı	Adrese dayalı öğrenci yerleştirmesi	14-11		
		Eve yakın okullar olmalı ve sıkı denetim	2		
		Mümkünse adrese dayalı okula gitmeli çünkü servis de uzun zaman cinsiyet kavgalarına ve strese yol açıyor.			15
	Yorum yok		9		23-22-21-20-18-16

Tablo 24 incelendiğinde araştırmaya katılanların okul servisleri hakkındaki görüşlerinin yedi alt başlıkta toplandığı görülmektedir. Bu başlıklar tabloda yer alan sıralama dikkate alınarak maddeler halinde frekans değeri çok olandan aza doğru yorumlanmıştır.

Denetimin etkisi hakkında diğer yöneticiler, denetimi belediyenin yapması gerektiği ve büyükşehir belediyesinin ise düzenleme yapması gerektiğini söylemiştir. MEB yöneticileri, okul servislerinin denetimini okul idare komisyonlarının yapmasını söylemiştir. Yönetmenlik hakkındaki görüşünü beyan eden MEB ve diğer yöneticiler yönetmenliğin yeterli olmadığını, cezaların yetersiz kaldığı ve mümkünse

tek bir idare tarafından hazırlanan yönetmeliğin uygulanmasını ve güncel standartlar getirilmeli görüşlerini beyan etmişlerdir. Okul servislerindeki şoför ve hosteslerin geçmişte suç işlememiş ve eğitilmiş kişiler arasından seçilerek görevlendirilmesini savunmuşlardır. MEB ve diğer yöneticiler, servis taşımacılığını yapacak kişilerin sağlık heyet raporu sahibi olmasını, MEB yöneticilerinden 12 frekanslı yönetici bu konuda problem görmediğini söylemiştir. Öğrenci okul yerleştirilmesinin adrese dayalı sisteme göre yapılmasını hem MEB yöneticileri hem de diğer yöneticilerin 14, 11 ve 15 frekanslı yöneticiler “*Adrese dayalı öğrenci yerleştirmesi*” savunmuştur. Ayrıca diğer yöneticiler servislerde cinsiyet kavgalarında bahsetmiştir. Bir MEB yöneticisi, altı diğer yönetici okul servisleri hakkında görüş belirtmemiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Güvenli okul oluşturulmasında yerel yöneticilerin görüşleri araştırıldığı bu çalışmada, İlçe düzeyinde Kaymakamlık, İlçe Emniyet Müdürlüğü, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve bağlı okullar, İlçe Sağlık Müdürlüğü, İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Belediye başkanı ve bağlı birimlerin Kurum yetkilisi ile yapılan görüşme formlarının analizlerin sonucunda elde edilen bulgulara göre aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1. Birinci alt problem: Güvenli okulla ilgili mevcut duruma ilişkin yerel yöneticileriyle yapılan görüşme formlarında elde edilen bilgilerin sonuçları;

1. Asayiş açısından sonuçlar:

a) Okul içinde kavga ve zorbalığı etkileyen temel faktörler arasında güvenlik personeli olmaması, yöneticilerin uygulamış olduğu mobing ve kültürel etkiler yer almaktadır. Okulların buldukları çevrede yoksulluğun görülmesi ve o çevrede yetişen çocukların kendi aralarında akran uyuşmazlıklarının oluşması kavga ve zorbalığa sebep olmaktadır. Bununla birlikte sosyal medyanın kavga ve zorbalığa neden olduğu sonucuna varılmıştır.

b) Okulda zararlı alışkanlıklar arasında cep telefonu, sigara ve madde kullanımı, obezite, alkol ve uyarıcı madde gibi davranışlar tespit edilmiştir. Okul dışında edinilen zararlı alışkanlıkların okulda da devam etmekte olduğu bulgusuna varılmıştır. Sigaranın özenti ile uyuşturucunun ise bilinçsizlikle kullanıma başlandığı kanaati oluşmuştur. Cezai işlemlerin yeterli olmadığı, ailelerin duyarsız olduğu kanaatine varılmıştır. Bu soruna çözüm bulmak amaçlı gerekli eğitim ve seminerler verilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

c) Okul çevresinde kavga ve zorbalık durumunu etkileyen sebepler arasında dezavantajlı bölgelerde yaşayan öğrencilerde kavga, şiddet ve zorbalık ve diğer öğrencilerde zoraki para alma ve aile uyuşturucu satan ailelerin çocukları da bu işi zoraki yaptırdıklarına rastlanmaktadır. Eğitim hayatını tamamlayamamış ve okul bir şekilde atılmış kişilerin okula gelerek öğrenciler ile kavga ve zorbalık neden olduğu görülmüştür. Kavga ve zorbalığa sebep olan olayların başında kişisel ego ve kız arkadaş kavgalarıdır.

d) Okul çevresinde zararlı alışkanlıklar temel sebepleri civardaki büfelerde sigara ve madde satışı, seyyar satıcıların madde satışları, okul çevresinde kafe ve oyun merkezlerinin zararları alışkanlıkları tetiklediği bulgusuna varılmıştır. Sosyo-ekonomik olarak daha az gelişmiş okulların bulunduğu semtlerde internet kafe, nargile salonları ve şans oyunları vb. gibi mekânların etkili olduğu tespit edilmiş; polisiye tedbirlerin artırılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin sigaraya özentisi ile başladıkları, uyuşturucunun ise bilinçsiz olarak edinildiği tespit edilmiştir.

2. Sağlık açısından sonuçlar:

a) Hastalık ve kaza vb. sebepleri arasında okulların kabalık olması hastalığın hızlı yayılmasına sebep olduğu ve mevsimsel hastalıkların görüldüğü ve okul çıkış saatlerinin trafiğin yoğun saatlerine denk gelmesi kazalara neden olması ve okul çevresinin fiziki durumunun da kaza ve hastalığa sebebiyet verdiği görülmüştür. Öğrencilerin hastaneye gitmeleri gerektiren durumda ise okul idaresinin şahsi araçları ile götürdükleri belirlenmiştir.

b) Temizlik ve hijyen okullarda aile birliklerinde toplanan para ile yapılmaya çalışıldığı fakat yetersiz olduğu, bu iş için ödeneğin az olması ve temizlik personel eksikliği, genel olarak bu problemi okul idaresinin yerel imkanlar ile çözmeye çalıştıkları belirlenmiştir. Ailelerin temizlik ve hijyen konusunda gerektiği kadar çocuklarını eğitim vermediği görülmüştür.

c) Kantin/Yemekhane okul kantinlerde kola, cips, enerji içeceklerinin satışının yasak olmasının iyi bir uygulama olduğunu diğer yönetici söylerken MEB yöneticilerinin ise yasak ürünlerin satışına rastlandığını belirtmiştir. Yemekhanesi olan okul sayısı fazla olmadığı ve kantinlerin de bazı okullarda bodrum katlarında olduğunu belirtmişlerdir.

3. Fiziki (Bina, bahçe, çevre) açıda sonuçlar:

a) Binanın yapısı ile ilgili görüşlerini belirten yöneticilerin bir kısmının okulunun yeni yapıldığı ve herhangi bir sıkıntılarının olmadığını belirtirken. Eski binaya sahip okulların ise koridorun darlığı ve binaların yüksek katlı olması gibi sebeplerden ötürü kazalara neden olduğu gözlemlemişlerdir.

b) Bahçenin düzeninin alan olarak yetersizliği, zeminin asfalt ve sert yapıda yapılmasının kazalara sebebiyet verdiği ve öğrenci yoğunluğunda bahçeye ek sınıf yapılmasını öğrencilere oynamaları için gerekli alanı engellediği anlaşılmıştır.

c) Okul Giriş-çıkış saatlerinde yoğunluklar yaşanmakta olup bazı okulların giriş ve çıkışlarının ana caddeye bakması bu yoğunluğu daha da artırmakta olduğunu söylemişlerdir. Yasak olmasına rağmen okul giriş-çıkışlarına araçların park yaptığı ve bazı okulların caddeye bakan kısmında kamera veya mobese sisteminin olmaması yaşanan yoğunlukta başlıca etken olduğunu belirtmişlerdir. Milli Eğitim kadrosunda güvenlik kadrosunun olmaması nedeniyle temizlik personelinin bu görevi yerine getirdiğini belirtilmiştir. İkili eğitim yapan okullarda öğrencilerin erken saatte gelmesi ve geç saate çıkması ailelerinin çocuklarını hava aydınlık değilken almasına sebep olmaktadır. Trafiğin yoğun olduğu saatte olması nedeniyle giriş ve çıkışlarda yoğunluğun arttığı belirlenmiştir.

4. Okula erişim açısından sonuçlar:

a) Okul servisleri genel itibariyle akşam trafiğinin yoğun olduğu saatlerde okul önünde öğrencilerin servise beklerken ve binerken yoğunluğa neden olduğu, bazı öğrencileri aileleri ile yürüyerek evlerine gitmesi okul önünde yoğunluğa ve kargaşaya neden olduğunu belirtmişlerdir. Servis şoförü ve hosteslerin yanlış tutum ve davranışlarının öğrencilere yanlış model olduğu tespit edilmiştir.

5.2. İkinci alt problem: Güvenli okulla ilgili olması gereken duruma ilişkin yerel yöneticileriyle yapılan görüşme formlarında elde edilen bilgilerin sonuçları;

1. Asayiş açısından sonuçlar:

a.) Okul içinde kavga ve zorbalığın etkileri aza indirgeye bilmek için öğrenciler ile ailelerinde eğitim verilmesi rehabilitasyon çalışmaları ile psikolog desteklenmesi gerekliliğini savunmuşlardır. Riskli bireyler ile ilgilenmenin gerekliliği ve milli ve manevi değerlerin öneminde belirtmişlerdir. Okul kontenjanının makul derecede olması ve sosyal aktivitelerin önemi belirtirken okul içinde kavga zorbalığın azalacağını da belirtmişlerdir. Okullarda güvenlik görevlilerinin gerekliliğini ve cezalarında caydırıcı düzeyde olmasını gerektiğini söylemişlerdir. Yerel yöneticilerin emniyet güçlerinin bazı yetkilerinin zabıtaya da verilmesi kavga ve zorbalığın azalmasını etkileyeceğini belirtmişlerdir.

b) Okulda zararlı alışkanlık: Görüşmeye formunda katılan yöneticilerinin zararlı alışkanlıkların önleyici seminerlerin verilmesi, kamu spotlarının yaygınlaştırılması, ailelerin sosyo-ekonomik yapısının bilinmesinin ve böylelikle sorunlar ortaya çıkmadan çözülebileceğini savunmuşlardır. Yine görüşme formuna katılan yöneticiler

anlatmaya dayalı yönlendirmenin ötesinde öğretmenlerin rol model olarak zararlı alışkanlıklardan uzak tutulacağını dile getirmişlerdir.

c) Okul çevresinde kavga ve zorbalık etkilerini azaltmak için etkilerinde bahseden katılımcılar okul ile ilişkisi kesilen öğrencilerin İSMEK ve halk eğitim merkezleri aracılığıyla meslek kazandırmanın sağlanmasını vurgulamışlardır. Şiddete meyilli öğrencileri özen ile belirlenmeli ve rehberlik ve bilgilendirme ışığında yol gösterici bir rol üstlenilmesini vurgulamışlardır. Görüşme formunu cevaplayan yöneticiler çevre esnaf bilgilendirilmesini öneminde bahsetmişlerdir. Bazı katılımcılar okul çevresinde kavga ve zorbalığa karşı mücadelede kanunlarla güçlendirilmiş zabitanın denetimi sağlamasında bahsetmişlerdir.

d) Okul çevresinde zararlı alışkanlıkların denetiminde bahseden katılımcılar ilçe sağlık müdürlüğü, ilçe emniyet müdürlüğü, zabıta müdürlüğü gibi kurumların okul çevresindeki kafe, alışveriş merkezleri, kamuya açık mekânların sıkı denetimlerinde bahsetmişlerdir. Mümkünse bu mekânların hiç olmaması ve öğrencilerin sportif ve kültürel faaliyetlere katılacağı mekânların olmasının öneminden bahsetmişlerdir.

2. Sağlık açısından sonuçlar:

a) Hastalık ve kaza vb. konularda bahseden katılımcılar okullarda sağlık personeli olması gerekliliği yoksa ilk yardım eğitiminin verilmesini savunmuşlar. Katılımcıların bazıları iş güvenliği protokolünde öneminde bahsederken bir başka katılımcı hemşire görevlendirilmesi gerektiğini fikir olarak beyan etmişlerdir. Görüşme formunu cevaplayan bazı idareciler ilçe sağlık müdürlüğü ile protokol yapılmasını savunurken başka katılımcılar ise devlet hastanesi, özel hastane gibi kurumlarla protokol yapılmasının savunmuşlardır. Bir başka katılımcı ise aile hekimlerinin ve semt polikliniklerinin okullara yakın yerlerde olmasının önemini vurgulamışlardır.

b) Temizlik ve hijyenden bahseden katılımcılar personel istihdamı, temizlik ve hijyen için ödenek ayrılması gerektiği, okul ve ailelerin temizlik noktasında iş birliği ile öğrencilere temizlik alışkanlığını edinilmesinin daha etkili olacağını söylemişlerdir. Katılımcılardan bazıları idarecinin, öğretmenin öğrencinin hizmetlilerin okulu kendi evleri gibi görmeleri sağlayacağı yani temizlik yapmayla değil, temiz tutmak ile olacağı noktasını fikirlerini beyan etmişlerdir.

c) Kantin/Yemekhanenin denetimlerin tek elden yapılmasını satışı yasak ürünlerin satılmaması eğer satışı izin veren olursa kantin görevlisinin bir daha okullarda kantin ihalesinde men edilmesi, sağlık bakanlığının tavsiye ettiği ürünlerin satışı yapılması gerektiği, okullarda kantinlerin bodrum katında olduğu mümkünse bahçede olması gerektiğini belirtmişlerdir.

3. Fiziki (Bina, bahçe, çevre) açıda sonuçlar:

a) Binanın yapısı ile ilgili görüşlerini beyan eden katılımcılar belediyenin ruhsat verirken denetimi sıkı tutmasını bina projelendirirken kat sayısı, merdiven, koridor genişliği, altyapı ve okul bahçesinin geniş olması gibi gerek şeylerin önceden düşünülmesi hatta okula imar tahsisi yapılırken sosyal tesislere ve spor komplekslerine yakın olmasında fayda sağlayacağını söylemişlerdir.

b) Bahçenin düzeni: Okullarda genel anlamda fiziki alan yetersizliği, peyzaj düzenlenmesinin yetersizliği, bahçe zeminin yumuşak olması, mümkünse bitki ekme için bahçede yer olması ve hayvan beslenmesi gibi tavsiye ve görüş bildirirken maalesef artan öğrenci yoğun nedeniyle bahçelere prefabrik sınıflar yapıldığı bazı yerel yönetimlerin bu işlere yeterince destek olunmadığı bu sebep den ötürü genel bütçeden paranın ayrılması gerekliliğinin vurgulamışlardır.

c) Okul Giriş-çıkışı saatlerinde problemler yaşandığını ana caddeye bakan okulların mobese veya kamera ile gözetlenmesi okulun fiziki durumu müsait ise turnike sisteminin olması eğitimin ikili olmaması sabah 09,00 akşam 15,00 eğitimin bitmesi gerekliliği söylemişlerdir; mevcut durumu daha iyi yönetebilmek için katılımcılarda bazı yöneticiler zabitanın kadro sayısı arttırılarak yapılabileceğini söylerken diğer yönetici emniyet güçlerinin işi olduğunu yerel yönetimlerin işi olmadığını noktasına farklı görüşler beyan etmişlerdir.

4. Okula erişim açısında sonuçlar:

a) Okul servisleri hakkın da görüşlerini beyan eden katılımcılar yönetmenliğin ihtiyaca cevap vermediğini, cezai yaptırımların yeterli olmadığı, öğrencilerin adrese dayalı sisteme göre yerleştirilmesini daha güvenli okul olacağına dair fikirlerini beyan etmişlerdir.

Sonuç olarak,

Araştırmanın yapıldığı ilçedeki okulların genel anlamda güvenli okul olarak nitelendirilemeyeceği, güvenli olanların ise site içerisindeki meslek liseleri, özel okul veya buldukları yerin özel durumu gibi özel sebeplerden dolayı diğer okullara nispeten güvenli okul oldukları bulgusuna varılmıştır.

Öneriler,

Araştırma sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur;

1. Araştırma, İstanbul ilinin bir ilçesinde görevli yöneticiler ile sınırlı tutulmuştur. Araştırma alanının genişletilerek daha çok bölgede çalışma yapılması ve bu sayede daha çok sayıda yöneticinin araştırmaya dâhil edilmesi halinde farklı fikir, görüş ve önerilerin ortaya çıkması muhtemeldir.
2. Türkiye genelinde araştırma yapmanın güçlüğü göz önünde bulundurularak, bölgesel olarak pilot okullar seçilerek araştırma sahasının genişletilmesi en makul yöntem olarak görünmektedir.
3. Araştırmaya öğretmenler ve öğrencilerin aileleri de dahil edilerek daha kapsamlı çalışma yapılabilir.
4. Her belediyenin ve diğer kurumların eğitime desteği farklı miktarlardadır. Bu farklılıkların oluşmasında genel-geçer etkenler olup olmadığı, eğitime daha çok bütçe ayıran belediyelerin niçin bu şekilde davrandığı araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Alp, K. (2012). *İlköğretim okullarında güvenlik*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Aydın, A. ve Uysal, Ş. (2013). *Türkiye’de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinin incelenmesi*, 200.
- Ayyıldız, A., Akın, U (2016). *Okul güvenliğinin sağlanmasında nöbetçi öğretmen uygulamasına ilişkin öğretmen görüşleri*. Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 11/3 Winter 2016.
- Bursalıoğlu, Z. (1999). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem.
- Çalık, T. Kurt, T. Ve Çalık, C. (2011) *Güvenli okulun oluşturulmasında okul iklimi: kavramsal bir çözümleme*.
- Çankaya, İ., Yücel, C., Tan, Ç. & Demirkol, A. (2014). *Lise müdürlerinin görüşlerine göre okul güvenliği açısından kampüs okulların önemi*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi[Fırat University Journal of Social Science], 24(1), 65-71.
- Dönmez, B. (2001). *Okul güvenliği sorunu ve okul yöneticisinin rolü. kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 7(25), 64-73.
- Dönmez, B., & Güven, M. (2001). *Ortaöğretimde görev yapan öğretmen ve okul yöneticilerinin okul güvenliğine ilişkin algı ve beklentileri* (Araştırma Projesi Raporu, Proje No: 2001/54). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Emre, Cahit (Ed.) (2002), *İyi yönetim arayışında Türkiye’de mülki idarenin geleceği*, (Türk İdari Araştırmalar Vakfı, Ankara).
- Fidan, N. ve Erden, M. (1994). *Eğitime giriş*. Meteksan Anonim Şirketi, Ankara;
- Bilen, M., 1996, *Plandan uygulamaya öğretim*. Dördüncü baskı. Ankara;
- Başaran, İ.Ethem. (1989). *Yönetim*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Günay, G. ve Özbilen, F. M. (2014). *İlköğretim öğretmenlerinin okul nöbet görevleri üzerine bir değerlendirme*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(3), 64-78.

- Hamurcu, H. (1998). *Fen derslerinde güvenlik*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14, 29-32.
- Işık, H. (2004). *Okul Güvenliği: Kavramsal bir çözümleme*. Milli Eğitim Dergisi, 164. http://dhgm.MEB.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/164/isik.htm. [Erişim Tarihi: 15.01.2018].
- Karakütük, K., Özbal & Sağlam, A. (2017). *Okul yönetiminde okul güvenliğini sağlamak için yapılan uygulamalar konusunda öğretmen ve okul müdürlerinin görüşleri*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(3), 1214-1232.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (10. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Memduhoğlu, H.B., ve Taşdan, M. (2007). *Okul ve öğrenci güvenliği: Kavramsal bir çözümleme*. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(34), 69-83.
- Oral, B. ve H. Şentürk (1998). "Farklı branşlardan mezun olup sınıf öğretmeni olarak atanan öğretmenlerin mesleki yeterliklerine ilişkin müfettiş ve öğretmenlerin algıları." *Ankara: Cumhuriyetin 75. Yılında İlköğretim I. Ulusal Sempozyumu*. s. 95-108.
- Özer, N. ve Dönmez, B. (2007). *Okul güvenliğine ilişkin kurumsal etkenler ve alınabilecek önlemler*. Milli Eğitim Dergisi, 173, 299-313.
- Özkan, A. (2001). *Determinants of capital structure and adjustment to long run target: evidence from UK company panel data*. Journal of Business Finance & Accounting, 28(1-2), 175-198.
- Örücü, D. Ve Şimşek, H. (2011). *Akademisyenlerin gözünden Türkiye’de eğitim yönetiminin akademik durumu: Nitel Bir Analiz*, 17, (2), 170.
- Pişkin, M. (2002). "Okul zorbalığı tanımı, türleri, ilişkili olduğu faktörler ve alınabilecek önlemler". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*. Kasım 2002, 531-562.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2003). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şişman M., ve Turan, S. (2005). *Eğitim ve okul yönetimi*. Y. Özden (Ed.), Eğitim ve okul yöneticiliği. Ankara: Pegem.

- T.C.R.G. (2003) sayı: 25326, “*Kamu Malı Yönetimi ve Kontrol Kanunu (5018 S.K.)*”, Resmi Gazete, 25326, Aralık, 2003. [Erişim Tarihi: 28.02.2018].
- T.C.R.G. (Temmuz, 2005) sayı: 25874, “*Belediye Kanunu (5393 S.K.)*”, [Erişim Tarihi: 28.02.2018].
- T.D.K.http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GT.S.5a96b189a04ab3.19112511 [Erişim Tarihi: 28.02.2018].
- T.D.K.http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=m%C3%BClki%20idare%20amiri&guid=TDK.GTS.5386d9192972a7.34395592 [Erişim Tarihi: 28.02.2018].
- Turan, H. (2007). *Çankaya ilçesinde görev yapan ilköğretim okul müdürlerinin yönetim işlevlerinde karşılaştıkları sorunlar ve sorun çözüme uygulamaları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Turan, S. ve Şişman, M. (2000). *Okul yöneticileri için standartlar: eğitim yöneticilerinin bilgi temelleri üzerine düşünceler*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(4), 76-77.
- Ergün, M., Ergezer B., Çevik, İ. ve Özdaş, A. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Ünal, S. Öztürk, M. ve Gürdal, A. (1998). *İlköğretim okullarının bina standartlarına uygunluğu*. IV. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu Bildirileri, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.

EKLER

EK 1

18.10.2017

KÜÇÜKÇEKMECE KAYMAKAMLIĞINA

Küçükçekmece Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığında Vakıf Müdürü olarak görev yapmaktayım.

Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı'nda Yrd. Doç. Dr. Bilal Yıldırım'ın danışmanlığında "Güvenli Okul Oluşturulmasında Mülki İdare ve Yerel Yönetimlerin Etkisi" konulu yüksek lisans tez çalışması yapmaktayım.

Bu kapsamda, tez çalışmasına yönelik olarak Sayın Kaymakamımız Harun KAYA ve Kaymakamlığınıza bağlı müdürlüklerde mülakat/anket yapmak istiyorum.

Gereğini müsaadelerinize arz ederim.

Kasım ŞENGÖMÜL

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi
(Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıf Müdürü)

Ek: Mülakat soruları (4 sayfa)

İlçe Yarı İzl. Müd.'ne
23.10.2017
Kaymakam
- Uygunudur.

18.10.2017

KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYE BAŞKANLIĞI'NA

Küçükçekmece Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Başkanlığında Vakıf Müdürü olarak görev yapmaktayım.

Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı'nda Yrd. Doç. Dr. Bilal Yıldırım'ın danışmanlığında "Güvenli Okul Oluşturulmasında Mülki İdare ve Yerel Yönetimlerin Etkisi" konulu yüksek lisans tez çalışması yapmaktayım.

Bu kapsamda, tez çalışmasına yönelik olarak Sayın Belediye Başkanımız Temel KARADENİZ, Başkan Yardımcılarınız ve Belediye Müdürleriniz ile mülakat/anket yapmak istiyorum.

Gereğini müsaadelerinize arz ederim.

Kasım ŞENGÖNÜ
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Yüksek Lisans Öğrencisi
(Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıf Müdürü)

Ek: Mülakat soruları (4 sayfa)

Uygundur.

T.C.	
KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYESİ	
Genel Durum No:	1145329
Kayıt No:	
Tarih:	18.10.17
Eki:	

EK 3

Araştırma Konusu: Güvenli okul oluşturulmasında ilişkin yerel yöneticilerin görüşleri nedir?

Sayın yetkili, Bu araştırma Marmara Üniversitesi ve İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ortak Yüksek Lisans Programında Dr. Öğretim Üyesi Bilal Yıldırım danışmanlığında yürütülen Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans tezine yönelik veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Elde edilecek veriler yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Bu sebeple isim yazmanıza ihtiyaç bulunmamaktadır. Güvenli okulun oluşturulması ve sürdürülmesinde ilgili paydaşların katkı ve etkisinin neler olduğunun ve elde edilecek verilerin analizi sonunda yapılması gerekenlerin neler olduğunun belirlenmesi ve uygulamaya konulabilmesi için gerekli modelin oluşturulması amaçlanmaktadır. Değerli görüşleriniz ve ayırdığınız kıymetli zaman için teşekkür ederiz.

Kasım Şengönül

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi ve Küçükçekmece Kaymakamlığı
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Müdürü

Kişisel Bilgiler

Kurum ismi:

Kurumdaki görevi:

Cinsiyeti: () Kadın () Erkek

Kıdemi: () 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16 yıl ve üstü

Yaşı:

Güvenli okul: Güvenli bir okul, öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin eğitim-öğretiminin korkudan, şiddetten ve kaygıdan uzak, fiziksel, psikolojik ve duygusal bakımdan özgür hissettikleri okuldur. Böyle bir ortam, her öğrenci için özen ve kabul duygusunun hakim olduğu eğitimsel bir iklim sağlar.

Görüşme formu

Genel Çerçeve	Alt boyutlar	Mevcut durumla ilgili görüşleriniz	Olmaması gerekenle durumla ilgili görüşleriniz
Asayiş açısından	Okul içinde kavga ve zorbalık		
	Okulda zararlı alışkanlıklar		
	Okul çevresinde kavga ve zorbalık		
	Okul çevresinde Zararlı alışkanlıklar		
Sağlık açısından	Hastalık ve kaza vb.		
	Temizlik ve hijyen		
	Kantin/Yemekhane		
Fiziki (Bina, bahçe, çevre) açısından	Binanın yapısı		
	Bahçenin düzeni		
	Okul Giriş-çıkışı		
Okula erişim	Okul Servisleri		